De gloria ſanctimonial' que Azeline apparuit in ſpēa ignea et de tunica ſancti Dauid. capitulū.xliiij.
De gloria monachi qui ad inſtar ſagitte fuit an̄ deū.ca.xlv.
De ſcolaē cuius aīa in ſpetie colūbe aſſūpta eſt.ca.xlvi.
De manu ſcriptoris in Arnſburg.ca.xlvij.
De odore magiſtri Petri cantoris.ca.xlviij.
De p̄dicatore ordinis p̄monſtratēſis ca.xlix.
De ciue in cui9 crurib9 ſcriptū erat Aue Maria.ca.l.
De ouerſo q̄ dixit pectus ſuū q̄ſi lapide maximo p̄mi cū moreretur.ca.li.
De morte Theoderici et Bunthei.ca.lij.
De ouſo q̄ dixit Cyſterciēſem ordinē maximā habere gloriā in celo.ca.liij.
De glorificatiōe pedū cui9 dā magiſtri.ca.liiij.
De Dauid mōcho q̄ oculos ī ſolē defixit.ca.lv.
De dotib9 electorū poſt reſurrectōem.ca.lvi.
De Emolpho tēplario.lvij.
De ſācta Maria que obtinuit ne angelus ſcd̄o bucinaret. capitulū.lviij.
De celeſti Iheruſalē et gloria ſanctorū.ca.lix.

Explicīūt capitula.

Incipit duodecīa diſtinctō de p̄miis et gloria mortuorū.

Capitulū primum. Monachus.

Sicut hora vndecima diē ad occaſū trahit: ita duodecīa eundē cōcludit. Hinc aūt in diſtinctōne duodecīa tractādū de premijs mortuorū arbitror qr die cōpleto laborātes in vinea r̄munerātur. Vnicuiqz hominū dies ſuus eſt p̄ſens vita: videat quō laborat in vinea id eſt in eccleſia. Dies hec q̄bz dā breuior. q̄buſdā longior. q̄buſdā clarior q̄buſdā obſcurior efficit̄. Dies hec alijs eſt hyemalis hijs ſcz q̄ in infirmitate ſūt et in āguſtijs. Alijs eſtiualis eis videlicz q̄ in gl'a viuūt et delicijs. Alijs vero v̄nalis q̄ in flore ſūt iuuētutis n̄ nullis autūnalis: id eſt eis q̄ etate matura pondere defluūt ſenectutis Duo ſunt loca eternalit̄ a deo preparata in quib9 labor diurnus remunerat̄ celum ſcilicet et infernus. In celo merces eſt iuſtorum. In inferno merces reproborum. De illo iudex in fine bonis et iuſtis dicturus eſt.

Venite benedicti pr̄is mei. pci
pite regnū qđ vobis preparatū
eſt ab origine mūdi. de iſto ve
ro. Ite maledicti in ignē eter
nū. qui paratus eſt dyabolo ⁊ ā
gelis eius Quāta ſit merces iu
ſtoꝝ. q̄ȝ ineffabilis q̄ȝ ammirabi
lis. q̄ȝ inenuabilis Yſaias bre
ui ſermōe oprehendit dicens
Oculus nō vidit deus abſqȝ te
que preparaſti diligētib9 te. de
penis īferni q̄ īenuabiles ſunt
nouē ſpecialius notant᷑. que ſe
quēti verſiculo oprehendūtur
Pix. nix. nox. vermis. flagra. vi
cula. pus. pudor. horror. Hec
tormēta nouē fine mōqȝ carēt
Eſt adhuc tertius locus poſt
hāc vitā quibuſdā electis ad
purgandū deputatus: ⁊ a re
purgatoriū vocitatuſ Hic tpa
lis eſt. durās vſqȝ diē iudicij
Quāta vero ſit futura gloria
bonoꝝ ſiue pena maloꝝ. q̄bȝ
etiā ſuffragijs iuuari poſſint:
hij q̄ in penis ſūt purgatorijs
⁊ ſi nō plene qđ prorſus eſt im
poſſibile. ex hijs tñ que ſequū
tur exemplis. maiora poteris p
pendere. Apolloni9. Primū
mihi oñdas tormēta reprobo
ꝝ. Deinde penas purgatorias
bonoꝝ. Nouiſſime gloriā ⁊
gaudiū iuſtoꝝ. vt ſic noſtra
collatio cū leticia finiat᷑. Ce

ſarius. Quāta ſint tormēta ty
rannoꝝ. exactorū. vſurarioꝝ.
adulatoꝝ. ſup̲boꝝ. ſiue alioꝝ
q̄ grauiter deū offenderūt. nec
penituerīt ſcđm q̄ȝ a religioſis
didici pſonis q̄buſdā tibi pā
dā exemplis. Ca. ij.
LOdewic9 lantgui9 max 1220
imus tyrān9 fuit. de quo
ſupradictū eſt in diſtinctōe p̄
ma caplo tricesimoq̄rto. hic
cū moriturus eſſet. p̄cepit ami
cis ſuis dicēs. Mortuo me mortu9
fuero cucullā ordinis cyſterci
enſis mihi induite ⁊ ne hoc fi
at me viuēte diligentiſſiē caue
te. Obedierūt illi mortuus eſt
⁊ cucullatus. Quod vbi miles
q̄dam vidit cōmilitones yro
nice allocutus eſt dicēs. Vere
nō eſt ſimilis dño meo in omi
virtute Qñ miles erat. nō ha
buit parē in actibus militie fa
ctus vero mōachus ōmibus fa
ctus eſt forma diſciplīe. vide
te q̄ȝ diligenter cuſtodit ſilen
tiū ſuū. Nec vnū q̄dem verbū
loq̄tur. Anima vero ei9 cū edu
cta fuiſſȝ de corpe p̄ncipi demo
noꝝ p̄ntata eſt. ſicuti cuidā
manifeſtiſſiē reuelatū eſt. Se
dente eodē tartarico ſup puteū
⁊ ciſū manu tenēte huiuſmo
di verb lantgrauiū ſalutauit
Bñ veniāt dilect9 amic9 noſter

oſtendite illi triclinia nr̃a. apō
thecas noſtras: cellaria noſtra
ſicq; eum huc reducite. Dedu
cto miſero ad loca penarum ĩ
quib; nihil aliud erat niſi plā
ctus fletus ꝛ ſtridoꝛ dencium ꝛ
reducto: ſic princeps pn̄cipem
affatur. Bibe amice de cypho
meo Illo valde reluctante: cum
nihil pficeret. ymo coactus bi
berꝫ: flamma ſulphurea de ocu
lis. naribuſq; eius erupit. Pt9
hoc ſic inſit. Nō conſiderabis
puteū meū cuius pfunditas ſi
ne fundo ē. Amotoq; opimēto
eum in illū miſit ꝛ remouit. Ec
ce iſte ē puteus in quo eum cle
ricus vidit. ſicut predictum ē
diſtinctiōe prima capitulo tri
ceſiō quarto. Ca. iij.

Demon in cadavere exhibens similitudinem vite.

Non ē diu ꝙ alter quidā
princeps alemanie mortu
us eſt. poſt cuius obitum cum
quidaꝫ ſacerdos. cui multa bō
fecerat. die noctuq; lacrimis ꝛ
gemitu dō ꝑ illius anima ſup
plicaret. neſcio quis ſanctoꝝ
ei in oracōe aſſiſtens ait. Qua
re tm̄ laboās ꝑ homine hoc dā
nato? Nihil enim illi prodeſt
ymo magis obeſt. eo ꝙ anima
eius in pfundo inferni dimerſa
eſt Reſpondente ſacerdote Do
mine multa bō fecit mihi. mul
tū. n. illi teneoꝛ. Scius ſbiung

it. Ceſſa ꝑ eo orare. ꝙ anno in
tegro anteꝙ̄ ſepeliētur mortu
us ē. cuius corpus malignus
ſpiritus loco anime vegetabat impro prie
fuerat idem pn̄ceps tyrannus
maximus vir magnanim9 mo
dicū habens timoris domini.
Appolloni9 Nō putaui cor
p9 hūanum ſine anima poſſe
comedere. bibere. vel dormire
Ceſarius. Simile legitur ĩ
vita ſācti Patricij hibernenſ
epī de quodā homine. qui aui
gam eius occidit In cuius cor
pe dyabolus multis ānis ꝑ aĩ
ma habitans. cum ad nutum
ſācti exijſꝫ. corpus corruit ꝛ ĩ
puluēꝫ redactū ē. Itē ſile audi
ui a mōcho nrō. Berardo quō
dā Būnēſe ſcolaſtico Ca. iiij

Clericꝰ q̄dā tā egregiā ꝛ
tā dulcē vocē hēbat vt au
diē illā delicie reputarētur die
q̄dā vir q̄dā religioſus ſupue
niēs ꝛ cythare illi9 dulcedinē
audiē pcipiēs ait. vox iſta hōis
nō ē. ſꝫ dyaboli. Cūctis vō ad
mirātib; demonē adiurauit ꝛ exi
uit. cadauere mox corruēte ac
fetēte. Et intellexerunt oēs idē
corpus a demone diu fuiſſe lu
dificatum. Appollonius.
Non dubito. qum demones
valde illorum animas torque
ant quorum corpoā in pn̄ti ſic

ludificat. ¶ Ceſari9. Verū di
cis. Nūc reuertamur ad tormē
ta tirānoꝝ. q̄ hec ꝑ occaſiōem
dicta ſunt. ¶ Ca. v.

In villa Entenig que ī territo
rio Bunenſi ē ſita: miles q̄dā
nobil' walterus nomine habi
1208 tās: erat tam domui nrē q̄ ordi
ni ſatis obſequioſus. Hic cum
tempe quodā grauit' infirma
ret' ſolusq̄ȝ iaceret: dyabol9 illi
ad pedes leculi viſibilit' appuit
Erat āt ſicut ipē nob' retulit: fa
cies eius ad inſtar ſymee diſpo
ſita cornua hn̄s caꝑna. In cui9
aſpcū cum terreret': poſtea cō
fortat9 ait. Quis vel q̄d es. vn̄
venis: vel q̄d q̄ris? Rn̄dit mō
ſtrū. Dyabol9 ſum: animā tuā
tollere veni. Dicēte milite. Recē
de leccator: certe animā meam
nō tolles xpō me comendo. Sb
iunxit ille. waltere. ſi mihi ꝯſē
ſeris: hominiūq̄ȝ feceris. nō ſolū
incolumitati te reſtituā. qn̄ eci
am ſup ōnem tuā ꝓgenīē te di
tabo. Rn̄dit miles. Satis hēo.
de diuicijs tuis fallacibȝ nō cu
ro. vn̄ ergo tibi theſauꝰ? Infra
terminos inquit curie tue infi
niti occultātur. Cū quo cū mi
les iam loq̄ delectaretur. ait. Dic
mihi vbi ē aīa domini mei willhel
mi comitis Juliacenſ' nup defū
cti? Rn̄t dyabol9. Noſti caſtra
vicina. wolkēburg ⁊ Drachē
uels? Noui inq̄t. Et ille. Per fi
dem meā tibi dico. ſi ferrea eēnt
tam caſtra q̄ eoꝝ mōtana. ⁊ i
illo loco mittēnt' vbi aīa wil
helmi eſt ante q̄ ſupcilium ſupi9
inferiori iungi poſſꝫ liq̄fierent.
Quo dicto mox cachinnādo
ſbiunxit Ardor iſte balneū la
ctēū ei eſt. In futuro qn̄ corp9
ſuū anima reſumet tūc pmum
penam debitā recipiet. Requi
ſit9 de aīa Henrici comitis Sei
nenſ' rn̄dit: Certe nos illā ha
bemus. De pena tn̄ illius nihil
expſſit. Adiecit eciā interroga
re illū de prē ſuo. Ad qd rn̄dit
ille. viginti annis ⁊ vno illum
habuim9 ſed monocl'a illa. ⁊
calu9 ille atq̄ pediculoſus q̄ in
ſolario iacet. nob' eū abſtule
rūt. Monoculā vocauit vxorē
eius. q̄ p anima eius iugit' lac'
mādo ocl'm vnū pdiderāt. Cal
uū dixit filiū eius Theodericū
mōchum nrm̄. qui ad vicēdū
germanū eodē tempe aduene
rat. Interrogatus vero de pdcā
matrona. Rn̄dit. vere nūq̄ po
teſtati nrē addicta ē. eo q̄ mu
lier bona eſſꝫ ac ſancta. Fratrē
autē tuū Lambertū ſic ſellaui Sellavimus
m9 ut nrm̄ ius euadere nō poſ
ſit qui an̄ paucos ānos defun
ctus ē vir auarus ⁊ precioſus.

Dicente iterum milite. Dic m. de
q̃ loco veniſti nũc ad me? Rñ
dit demõ. Ego et ſocij mei era
mus in exeq̃is cuiuſdã abbatis
ſe nigri ordis egreſſum anime
eius p̃ſtolãtes. Tũc miles q̃t
eratis ibi? Rñdit demõ. Noſti
nemus in Cottinforſt? Optime
inq̃t novi. Et ille. Nõ ſunt tot
folia in arboribus: quot illic fu
imus cõgregati. Non eſt tam
grãdis ſilua in provincia nr̃a
Et q̃d optinuiſtis ibi? Rñdit
heu nihil femĩa fuit religioſa ſz
vt Michael archangelus ſup
ueniens cũ fuſte ferreo ſic nos
cecidit et cedẽdo fugauit vt di
ſpgeremur: queadmodũ pul
uis qui a turbine impellit. ¶
Apollonius. Si tot demões cõ
gregati ſunt in egreſſu vnius ani
me cõſtat innumeros eſſe q̃ p
latitudinẽ mũdi quotidie mul
ti moriuntur. ¶ Ceſarius. Licz
maligni ſpiritus ita ſint in vno
loco q̃ nõ ſint in alio attamẽ
tã agilis ſunt nature: vt vno
momento diuerſa trãſeant ſpa
tia terrarũ. Vel dici poteſt q̃
cũ fortiori numero inſiſtãt iu
ſtis morientibus: q̃ malis de
q̃bus certi ſunt. ¶ Apollonius
Placet q̃d dicis. ¶ Ceſarius.
Req̃ſitus etiam ſi eſſz in obitu
domini Beuardi abbatis no
ſtri tũc recẽter mortui. Reſpõ
dit. Nõ eſt tm̃ harene in litto
re maris quot ibi fuimus Sed
modicũ ibi optinuimus: quia
pediculoſi illi more porcorũ in
humo iacẽdo grunientes: nõ
ſinebant propius nos accede
re. Habet p̃terea domũ quan
dam ſuſurrij capitulũ notãs:
In qua omia nobis que delin
quũt ſubtrahũtur. Et dixit mi
les. Quomõ ſtultiſſime auſus
fuiſti ad obitum viri tam iuſti
venire? Auſus inquit. Ego pre
ſens fui: vbi dei filius expirauit
ſedens ſuper brachium crucis.
Hoc verbũ a demone prolatũ:
et a lapco recitatũ maxime mi
hi fidem fecit dictorũ: eo q̃ in
gloſa legat' ſuper Thobiam
dicẽte waltero. Que fuit por
tio veſtra in Chriſti morte?
Reſpondit nulla. Malo no
ſtro illic venimus: quia virtu
te morientis turbati et exagita
ti: detruſi ſumus in infernum.
Multa alia cũ demone quoti
ens ſolus erat cõferebat: que
poſtq̃ conualuit multis recitauit
Vis nũc audire: qual' predi
cti comitis finis fuerit et pena?
¶ Apollonius Etiã. ¶ Ceſarius
Infirmatus vero in caſtro ſuo
Nietbiecke pro q̃dam contu
melia ſibi illata venit Coloniã.

Qui cũ rediret in via defectũ
cordis incurrit ⁊ ait · Ob nun
q̃ de cetero videbo Coloniam
Cui i terrã depõito · cũ medic⁹
diceret mortẽ eẽ in ianuis ſbie
cit · Cõſulo tibi vt vxorẽ tuaʒ
recipias Rñdente illo nõ faciã
ſupplicauit ei ꝓ quodã milite
quem diu incarcerauerat · Neq̃
q̃ inquit egredietur me viuẽ
te · Tunc medicus · Ergo ante
dieʒ craſtinũ egredietur · Quod
ita factũ eſt Cũ vero moritur⁹
eẽt · in ſinu cuiuſdaʒ matrone ·
quã viro xp̃o tulerat iacebat ·
Cui cũ illa diceret · Dñe quid
faciã poſt mortẽ vrãm? Iuueni
inquit nubere debes militi Hec
ei verba vltima fuere · Eadem
nocte ſicut mihi retulit abbas
quidã ordinis noſtri · ſcimoni
alis quedaʒ ſancti Mauricij i
Colonia in loco penaꝝ trãſpoi
ta eſt in quibus puteũ magni
horroris igneo tectũ operculo
iter flãmas vidit ſulphureas
De quo cũ ſuũ ductorẽ ad int̃
rogaſſʒ · rñdit ille · Due tñ ani
me in illo ſunt · anima videlicʒ
Maxẽcij impatoris · ⁊ anima
Vuilhelmi comitis Iuliacenſis
Mane viſum recitãs · cũ eadeʒ
die rumor inſonuiſſʒ Colonie
de morte eiuſdẽ comitis · viſio
nem fuiſſe verã intellexit · ¶ A
pollonij⁹ ¶ Miror qua de cau
ſa ſociat⁹ fuerit Maxẽtio in pe
nis · tot ãnis iterpoſitis ⁊ tot
tyrãnis ãn ipm defũctis · ¶ Ce
ſarius · Propter ſimilẽ culpaʒ
Iuſtũ fuit ut qui pares erant
in culpa · ꝯformes fierẽt in pẽa
Vtriuſqʒ vitã noui · Maxen
cij ex lectõne Vuilhelmi ex mĺ
toꝝ relacõne · Vterqʒ tyrãn⁹
vterqʒ ſup̃ modũ luxurioſus ·
Sicut legitur in cronicis · nul
la fuit in vrbe Romana ſiue ex
tra vrbẽ matrona tã nobiĺ tã
pudica dũmodo ocul' Maxen
cij placeret · qñ de domo mari
ti ſublatã corrũpẽt // Similia
faciebat de virgib⁹ ⁊ viduis
Viderũt iſta viri ⁊ ingemue
rũt · pntes ⁊ tacuerũt Tãta eãt
illi⁹ crudelitas · ut cũ nimio do
lore cordis afficerẽt · triſticiã
tamen diſſimilarent · Tãta ei⁹
extitit tyrãnis · ut paſſim ſeato
res · ciues · milites occiderʒ de q̃
bus aliqua habebatur ſuſpicõ
Vuilhelmus vero nõ diſſimili
ã operabatur hijs ⁊ ſi nõ pari
poteſtate nõ tñ impari volũta
te Sicut audiui ita dedit⁹ eãt
luxurie ⁊ inceſtui vt vix aliquẽ
haberet miniſterialiũ cui⁹ vx
orẽʒ aut filiã nõ attemtaẽt vio
lare nullaʒ habens differenciã
iter matrẽ ⁊ filiã int' legitimã

na abſolutā. Quāte fuerit circa
ſbiectos ſiue cōꝓuinciales
crudelitatis ōnis nouit epātus
Colonieñ. Marenti⁹ vxorē ꝓ
priā occidit: iſte incluſit. Ille
pſecutus eſt eccleſiā: mltos p
fide occidēdo. Iſte tpe ſciſmatis
imperij Romani: pſecutus ē ſe
di aplice obedientes: ſacerdo
tes de ſuis ſedibꝫ eiiciēdo quoſ
dam mutilādo et bona eccleſia
rū diripiendo. Hec acta ſūt in
tempibus Innocēcij pape. An
1221 no pterito canonicus quidā
Aquenſis retulit mihi de eodē
wilhelmo viſiōem ſatis terri
bilem. Poſt mortē inquit ſuā
cuidā incluſe cui bñ fecerat: vi
ſibiliter apparēs: vultu lurido
ac macilento ait Ego ſū miſer
ille wilhelm⁹ quādoqꝫ comes
Iuliacēſis. Quē dum illa inter
rogaſſet de ſtatu ſuo: reſpōdit
Totus ardeo. Et cū leuaſſet ve
ſtem viliſſimā qua indutus vi
debatur mox flāma erupit: ſic
qꝫ cū eiulatu diſpuit. Huic ad
huc viuenti deus q̄ miſericors
eſt: vt eū a peccatis reuocaret:
ad glorie ſue oſtendit. In die
quadā natalis ſui in canone
poris miſſe voces ſuauiſſimas
cū melodia dulciſſiā quaſi in
celo eū audire permiſit. Qui
mox interrogans dñm Engil
bertū tunc maioris eccleſie in
Colonia prepoſitū nūc archi 1222
epiſcopū: ſi voces eaſdē audi
ret et ille ſe audiuiſſe negaret:
ampli⁹ mirabatur. In canone
vero ſcde miſſe necnō et tertie
eaſdē voces que diuerſe erant
etatis audiuit. Cū hec recitata
fuiſſet dño Hermāno abbati
loci ſancte Marie: comitē adijt
ex ore eius que dicta ſunt au
diens. Inuocauitqꝫ idē comes
teſtem deū nihil ſe mentiri: hec
addens cum iuramento. quia
ſi adhuc ſemel mihi talia con
cederētur audire omnibus me
is parat⁹ eſſem abrenuntiare.
Modicū tamē celeſtis hec cō
ſolacō illi pꝛofuit: peccatis ei⁹
maxis impediētib⁹. Puteus in
q̄ miſſus eſt comes iſte ad me
moriam m̄ reuocat Penā cuiuſ
dā mali ſacdotis. Ca. vi.

Erat in q̄dam villa ſacer
dos quidā miſerrimus
luxurie et cōmeſſationibus va
cans. animaſqꝫ ſibi cōmiſſas
ōnino negligēs. Qui cū mor
tuus fuiſſet perrochiani ſb eo
defuncti ſaxis comprehenſis in
locis infernalibus illum arta
re ceperūt et dicere. Tibi com
miſſi fuimus tu nos neglexiſti
et cum peccaremus: neqꝫ verbo
neqꝫ exemplo nos reuocaſti.

Tu occaſio nr̄e dampnacōis fuiſti. Que cū agitarent lapides poſt eū mittendo. ille in puteū cadens nuſq̄ cōparuit. Hec cuidā religioſo de illo sunt oſtenſa. Ca. vij.

Tempe quodā ſueuis q̄ buſdā pegrinacōnis grā ꝓfectis Iheroſolimā. cū in reditu nauigarēt iuxta mōtē Vulcanū. cuius ꝑpetua ſūt incēdia. voces huiuſmōi de illo reſonuert. Bn̄ veniat. be ne veniat amicus noſter ſcoltet9 de Rolmere. frigus eſt. ignem ei copioſū preparate. Illi pſonam cognoſcētes. diē et horā notauerūt et cū ad propria rediſſent eundē ſcoltetū die et hora eadē defunctū repperūt Tūc accerſientes eius vxorē. q̄d audierint indicauerūt. Quibus illa rñdit. ſi ſic res ſe habent. dignū eſt vt illi ſuccurrā. Moxq; omibus relictis loca circuiuit ſanctorū. elemoſinis et oratiōibus ꝓ anima illi9 deo ſupplicando. Ca. viij.

Alio tempe q̄dam flamigi cū mare trāſirēt: de eodem mōte vulcano vocē huiuſmodi audierūt. Bonus amic9 noſter Siward9 hic venit ſuſcipite illū. qui cū mlto ſtridore miſſus eſt in vulcanū. nā et ipſe ſcoltetus fuerat in Legge mch. Illi notātes temp9 et nomē pſone. reuerſi villā iam dictā intrauerūt et cū de ſcolteto reqrerent. eū eadem die et hora qua vocē audierūt in mari obiſſe reppert. Nā et ipſe hō peſſim9 erat. ſic ſupior. Ca. ix.

Simile eſt qd̄ ſeq̄tur. cū tempe quodā conradus ſacerdos de Rinkaſſe cū aliis ꝑ uītie noſtre pegrinis mare trāſiret: an̄ ſepe dictū vulcanū vox talis in eo audita eſt. Dic veit Bruno de Flitirt. ſuſcipite illū Que vox cū ab omnib9 fuiſſet audita. ait p̄dictus ſacerdos o fratrib; Teſtes eſtis vos omnes huius vocis: et ſtatī notauit ī tabula. eis p̄ſentibus diē et horā dicēs. Reuera dn̄s Bruno mortu9 eſt. Cū vero redirēt a iheroſolia obuios habuerūt quoſdā pegrinos ꝓuītie ſue. Quos cū ad interrogaſſēt de ſtatu p̄dicti Brunonis acceprūt ab eis q̄ mortu9 eſſē. De tēpe autē ſciſcitātes. diē eundē inuenerūt quo vocē predictā in vulcano audierūt. Cōrad9 vero nō multo p9 factus ē mōchus in Bergis. Ca. x.

Idem Bruno nois ſui filiū reliq̄t: quē plenius ſuis viciis q̄ poſſeſſiōibus hereditauit. Eāt

Pretor in Lechenig

ei ſicut pat' auarus valde ·pau
perum exactor ſup modū luxu
rioſus· Ipe ē Bruno de flittere Flitter
1222 Pimēna cōitis de Mōte vix treſ
meſes elapſi ſunt q mortu9 ē
In cui9 obitu obſeſſa q̄dā a de
mōe liberāta: cū die quita denu
o vexaret. Dixerūt q̄dā ad dia
bolum m. Dic nob: vbi fuiſti: vel
q̄re reuſus eſ? Rn̄dit ille Vere
maximū p9tea habuim9 feſtū
Ad obitū Brunonis cōgrega
ti ſumus: ad inſtar pulueis t̄re
Cui9 aiam cū gaudio deducē
tes ad inferos: locauim9 eam
in ſede debita poculum iſernale
ei ꝓpinātes. C. Ca. xi.

1222 Eo de tpe mortu9 ē in eadē
ꝓuincia ali9 miles Euer
hardus noie. et ipe vir ēmino
ſus ſicut ſupior Media nocte
dyabolus corpus ei9 erigens
in fētro cūctiſ qui aderāt terro
rē incuſſit Timentes amici ei9
ludificacōem demonū corp9 ligā
tes ante miſſam illud ſepelierūt

Capitulum. xij.

Eodem tēpore quo Hē
ricus imperator ſubiu
gauit ſibi ſiciliam in eccleſia
Panormitana Palernenſi quidam erat deca
nus. nacione vt puto teutoni
cus. Hic cum die quadam ſu
um qui optimus erat perdidiſ
ſet palefredum. ſeruū ſuum ad
diuerſa loca miſit ad inueſti
gandum illum. Cui homo ſe
nex occurrens ait Quo vadis
aut quid queris? Dicente illo
equum dni mei quero. Subiū
xit homo. Ego noui vbi ſit. Et
vbi eſt inquit? Rn̄dit In mon
te Giber. ibi eum habet domi9
meus rex Arcturus. Ide mons
flāmas euomit ſicut vulcanus.
Stupēte ſeruo ad v̄ba illi9 Sub
iūxit Dic dno tuo vt ad dies q̄
tuordecim illuc veniat ad curiā
eius ſolemnē. Quod ſi dicere omi
ſeris grauit' punieris. Reuſus
ſeru9 q̄ audiuit dno ſuo expoſu
it. cū tiore tn̄ decan9 ad curiaꝫ
arcturi ſe inuitatū audiēs et ir
ridens infirmatus die prefixo
mortuus eſt. Hec Godeſcal
cus canonicus Bunnenſis no
bis retulit. Dicens ſe eodem
tempore ibidem fuiſſe. Apol
lonius. Mirabilia ſunt que re
citas. Ceſarius. Aliquanti
bi adhuc de eodem monte di
cturus ſum.

Capitulum. xiij.

Circa hoc triennium ho 1219
mines quidam ambulā
tes iuxta eundem montē Gy
ber. vocem validam in hec ver
ba audierunt. Preparate fo
cum. Modico autem facto in
teruallo. idem clamatum eſt.

Cunq3 tercio clamar3 ꝑpara fo
cū magnum· Rn̄dit neſcio q̄s·
Cui preparabo? Et ille diſcus ai
cus nr̄ hic venit dux ceringie q̄
plimū nobis fuiuit. Illi notā
tes diem ⁊ horā p lr̄as audita
regi Frederico mādauerūt Int'
rogantes ſi aliq̄s in ei9 impio
mortu9 fuiſſ3 dux ceringie. Et
cōptū eſt eadē die ⁊ hora Ber
tolphū ducem ceringie fuiſſe
defunctū. Erat autē idē dux tirā
nus· imanis· ta3 nobiliu3 q̄ig
nobiliū exheredit ator ⁊ fidei ca
tholice deſertor. Qui cū nō ha
beret plem: inſtigāte vicio aua
ricie plimā congregauerat pe
cuniā. Cū autē moriturus eēt·
rogauit ſibi familiares· ut oēs
ſuos theſauros ɔflarēt i maſſa3
Requiſitus de hoc: rn̄dit Ego no
ui q' de morte mea gaudētes· ſi
bi diuidēt theſauros meos Si
autem in maſſam fuerint reda
cti inuicē ſe occidēt· Vides q̄n
ta inuidia? Hec mihi a duob3
abbīb3 relata ſunt ex quibus
vn9 fuit de ducatu ceringie· alt'
aſſeruit ſibi eadē narrata a quo
dā abbe qui lr̄as ſup̄dcās au
diuit· cū legerent' corā rege Fri
derico. ¶ Appollonī9. Quid ſē
ciendū ē de hijs mōtib3 Vulca
no ſc3 ethna· ⁊ mōte gyber?
Cū anime in eos mittātur ē ne
ibi purgatoriū ſiue infernus?
¶ Mōchus. Os dicitur eē in
ferni q' nll's electorū ſ3 reprobi
tm̄ in eos mittūtur· ſicut legit'
in dyalogo. De Theoderico re
ge gottorū. Infern9 putat' eē
in corde terre· ne mali lum̄ celi
videant. Referam tibi nūc aliq̄
exempla de penis p̄donū.

Quis quidā ¶ Ca· xiiij.
Andirnacenſ· Erkinber
tus noie pr̄ Iohis mōachi nri
cum die quadā an̄ lucē iret ad
q̄ddā placitū quidā ei occur
rit i dextrario nigerrimo. De cui9
naribus fumus ⁊ flāma pcede
bat. Nunc viā tritam tenebat·
nūc exorbitās in campū diſcur
rebat. Hec vidēs Erkinbertus
p̄mū valde territus eſt· ⁊ q' de
clinare nō poterat· ſeipm ɔfor
tans cruce ſe ſignauit con̄ dya
bolū. Dexterā armans gladio
con̄ hominē. Ignorabat enim
q̄d eſſ3. Cui cū ꝓpinquaſſ3 cog
nouit eū quēdam fuiſſe militē
nominatū nup defunctū Fride
rici nomine· de villa Kelle oriū
dū. Videbatur· n· circūamict9
pellib3 ouinis molem terre ge
ſtans in humeris. Ad quē Er
kinbertus. Eſtis vos dn̄s Fride
ricus? Rn̄dente illo Ego ſum·
ſbiecit Vn̄ venitis· quid ve ſig
nificāt iſta q̄ video? Ego inq̄t

in maxis penis ſum. pelles iſtas cuidã vidue tuli quas nũc ardentes ſencio. Silr' ptem cuiꝰdam agri mihi iniuſte vendicaui cuius pondere mõ pmor. Si filij mei iſta reſtituerint multũ penam meam alleuiabũt. Sicqꝫ ab ocul' eius euanuit. Qui cũ recitaſſet die altera verba p̃ris filijs. maluerũt illum eternalit' ĩ penis manere q̃ dimiſſa reſtituere. Appollonius. Silia te recordor dixiſſe in diſtinctõne ſecunda caplo ſeptimo de Helya de Rinengen Ceſarius. Ecce aliud exẽplũ.

Capitulum. xv.

IN Treuerẽſi epatu in quo et ſũpior viſio facta eſt alt' quidã miles erat Hericus noĩe cognomẽto nodꝰ Nã et ipẽ malicioſuꝰ valde rapiãs adulteria inceſtꝰ piuria. hijſqꝫ ſimilia virtutes iudicãs. Hic cũ mortuus fuiſſet in puincia Meneuerit. in pellicio nouo. q̃ vti ſolebat viuus mltis appuit. domũ filie maxime freqntans. Non crucis ſigno. nõ gladio poterat fugari. Gladio ſepe cedebatur. ſ; non poterat vulnerari. tale; ex ſe ſonũ emittẽs ac ſi mollis lanis pcuteret. Cuiꝰ amici ſup hoc cõſuleret dñm epm Treuerẽſem Johem. dedit cõſiliũ ut aqua clauo dñico ſupfuſa domus et filia. necnõ et ipi ſi adeſſet aſpgerent. Quod cũ factũ fuiſſet. De cetero nõ apparuit. Eandem filiã genuerat de ancilla ſua cu; tñ haberet legitiam. quã cum fuiſſet adulta miſer corrupit. Nõ eſt diu ex q̃ iſta cõtigerũt. Appollonius. Quid ſentiẽdũ ẽ de hijs qui in bellis ſiue torneamẽtis moriuntur? Ceſarius. Si iuſta ſunt bella vt defenſio patrie nihil eis oberit. q̃ defendendo ſe moriuntur. Quãtũ autẽ delectent demones in mortibus illoꝝ qui innocẽtes ipetũt ſubſequẽs declarat exemplum.

Capitulum. xvi.

SEquenti nocte qñ exercĩtus ducis Louanij a Leodienſib; occiſus ẽ. ſeruꝰ q̃dã comitis Locẽs iuxta mõtẽ nacke. locum ſc; occiſiõis tñſiens circa noctis pñcipiũ maximũ ibi vidit torneamẽtũ demõiorum. Necqꝫ immũdis ſpiritibꝰ eſtimo tantam fuiſſe exultacionem. ſi nõ magnam illic cepiſſent predam. De hijs vero qui in torneamentis cadunt nulla queſtio eſt quin vadant ad ĩferos ſi non fuerint adiuti bñficio cõtritionis.

Capitulum. xvij.

Sacerdos q̃daꝫ de Hyſpa
nia· anno pñti prope ca
ſtrũ comitis loſenſis dũ in cre
puſculo noctis trãſirꝫ de villa
in villam vidit in cãpo vicino
torneamẽtũ maximũ mortuo
rũ valide clamantiũ· Dñe wal
tere de Milene· dñe walt̃e de
Milene· Erat idẽ walterus in
militia nomiatus nuper defũ
ctus· Intelligẽs ſacerdos illos
ẽe qui militũ nundinas execra
biles repñtabant ſbſiſtẽs cir
culũ circa ſe fecit· Cũq; viſio
ceſſaret ⁊ ipſe pcederet iterũ il
los vidẽs fecit vt pus ſic vſq;
ad lucẽ laborans· Hec due vi
ſiones mihi relate ſũt a wige
ro mõacho Vilarienſi· Referã
tibi nũc exemplũ de pena vſura
rioꝝ· Ca·xviij·

Miles q̃dam moriẽs domũ
de vſura ↄq̃ſitis filiũ ſuũ
hereditauit· Nocte quadã ad
oſtiũ fortiter pulſans cuꝫ pu
er occurrẽt: ⁊ q̃d ibi pulſaret
interrogaret· Rñdit· Intromit
te me· ego ſũ dñs huius poſſeſ
ſionis nomẽ ſuũ exprimẽs· Pu
er p foramẽ ſepis ꝓſpitiẽs· eũ
cognoſcẽs rñdit· Certe dñs
meus mortuus eſt· non vos in
tromittã· Cũq; mortuus pul
ſando pſeueraret nec pficeret·
nouiſſime dixit· Defer piſces
iſtos q̃bꝫ ego veſcor filio meo
ecce ad portã illos ſuſpẽdo· Ma
ne exeuntes reppererũt in q̃dã
ligamie multitudinẽ buffonũ
atq; ſerpentiũ· Reuera iſte eſt
cibꝫ infernalis q̃ igne ſulphu
reo decoquitur· Apollonius·
Quid ſentis de hijs q̃ male vi
uũt ⁊ tamẽ elemoſinas mltas
faciũt? Ceſarius Nihil eis p
deſt ad vitã eternã· Ca·xix·

Non multi ãni ſunt elapſi
q̃ q̃dam ditiſſimus mini
ſterialis ducis Baioarie defun
ctus eſt· Nocte quadã caſtrũ
in quo vxor eius dormiebat ſic
concuſſum eſt· vt terremotus fuiſ
ſe videt̃· Et ecce oſtio camere
in qua illa iacebat apto quo
dã gygante nigerrimo cuꝫ ca
pillis impellẽte maritus eius
ingreſſus eſt· Quẽ cuꝫ vidiſſꝫ
et nouiſſꝫ ad ſe illũ vocans ſu
per ſedile lecti ſui reſidere fecit
Nihil vero territa eo q̃ frigus
eẽt et illa ſola camiſia induta
fuiſſꝫ partẽ opimẽti ſui ſcapu
lis eius ſuppoſuit· Quẽ cũ de
ſtatu ſuo interrogaſſet· triſtis
rñdit· Penis eternis deputatus
ſũ· Ad qđ verbũ illa territa ni
mis rñdit· Quid ẽ qđ dicitis?
nõne elemoſinas mgnas feci
ſtis· oſtiũ veſtrũ pegrinis om
nibus patuit? Nõ pſunt vobis

bn̄ficia iſta? Rn̄dit ille. Nichil
mihi ꝓſunt ad vitā eternam
eo ꝙ ex vana gloria nō ex cari
tate a me facta ſunt. Que cum
de alijs interrogare vellꝫ iterū
rn̄dit. Conceſſum eſt mihi ti
bi apparere. ſꝫ nō licet morari
Ecce ductor meus diabolꝰ fo
ris ſtat expectans me. Si enī
omnia folia arboris verterentᷣ
in linguas tormenta mea exp̄
mere non poſſent. Poſt hec euo
catus et impulſus ī eius abceſ
ſu totū caſtrum vt prius cōcu
titur. voces eiulatus eius di
ucius audiūtur. Viſio hec val
de celebris fuit. et eſt in Baioa
ria ſic̄ teſtis erat Gerbardus
monachus noſter. qn̄qꝫ cano
nicus Ratiſponenſ q̄ nobꝭ illā
recitauit. Ecce in hijs ōmibus
que dicta ſūt impleta eſt ſcrip
tura que dicit. Potētes potēter
tormenta patientᷣ. ¶ Apollo
nius. Hec et huiuſmodi exēpla
potentibus debent predicari.
¶ Ceſarius. Quia ipi ſacer
dotēs ex magna parte male et
incontinenter viuūt. potētes nō
pungūt ſꝫ vngūt. Rn̄ q̄ue ſit
peccatū luxuria ſacerdotum ſꝫ
ſequens ꝓbat exēplū. // ca. xx.

Concubina cuiuſdā ſacer
dotiꝰ cū eēt moritura. ſicut
a quodā religioſo didici. cum
mlt̄a inſtancia calceos ſibi no
uos et bn̄ taccuatos fieri petiuit
dicēs. Sepelite me ī eis valde eī
erūt m̄ neceſſ̄rij. Qd̄ cū factū fuiſſꝫ
nocte ſeq̄nti. lōge an̄ lucē lūa
ſplendēte miles q̄dā cū ſuo ſu
o ꝑ viā eq̄tans. femineos eiula
tus audiuit. Miratibus illꝭ q̄d
nam hoc eēt. ecce mulier rapi
diſſimo curſu ad eos ꝓperans.
clamauit. Adiuuate me. Adiū
uate. Mox miles de equo deſ
cendens. et gladio circulum ſi
bi circumducens feminam bn̄
notā infra illū recepit. Sola enī
cāiſia et calceis p̄dc̄is induta e
rat. Et ecce ex remoto vox q̄ve
natoris t̄ribilit̄ buccinātis. nec
nō et latratus canū venatorꝝ p̄ce
dēciū audiūtᷣ. Quibus auditis
illa dū nimiꝰ tremerꝫ. miles og
nitis ab ea cauſ equū ſuo omit
tēs tritas capillorꝝ eius brc̄hi
o ſuo ſiniſtro ↄ̄colligauit. Dexte
ra gladiū tenēs extentū. Appri
mate īfernali illo venatore. ait
mlr̄ier militi. Sine me currē ſi
ne me currē ecce appinq̄t. Illo
forcius illā rtinēte miſeā diuꝭ
conatibus militē pulſās tādꝫ
ruptis capillis effugit. Quam
dyabolus īſecutus. cepit equo
ſuo eam iniciens. ita vt caput
cum brachijs penderet ex vno
latere et crura vero ex altero.

Poſt paululū militi ſic obui
ans captā predā deportauit
Qui mane ad villā rediēs q̄d
uiderit expoſuit capillos oſtē
dit ⁊ cū minus referēti crederēt
apto ſepulchro ſuiaꝫ capillos
ſuoſ ꝑdidiſſe repperūt· Hec cō
tigerūt in archiepātu Magū
tinenſi· ¶ Apollonius· Si de
us ſic punit peccatū fornicacō
nis in cōcubinis puto ꝙ multo
durius illud puniat in ſacerdo
tibus qui illas peccare faciunt
¶ Ceſarius Verꝫ dicis Prete
rea peccatū mltum aggrauat
ordo ⁊ ſcīa· In eodeꝫ genē pccā
plus peccat ſacerdos q̄ꝫ laycꝰ
plus monachus q̄ꝫ ſecularis·
Ide intelligas in ſexū femineo·

Sanctimonial· ca· xxi·
quedaꝫ de quodā mona
ſterio nobis vicino qd nomina
re nolo cū tpe quodā ꝯcepiſſꝫ
ne ꝑderetur eius ſtuprū partū
intra ſe necauit· Poſtea īfirma
ta grauiſſime ob nimiā verecū
diaꝫ confeſſis ōmibus peccatis
alijs ſtuprū ⁊ paricidiū tacuit·
ſicq̄ꝫ expirauit· Pro cuius ani
ma cū quedā eius ꝯgnata plu
rimū laboraret· deſūcta ei in ora
tione viſibiliter apparēs infan
tem igneū in manibus geſta
uit dicens· Infantē hūc conce
pi ⁊ parturiui· animatū inter

feci· Vnde illū īdeſinent in tor
mentis circūfero· ⁊ ē mihi ignis
ardēs ⁊ deuorās Qꝫ ſi de hoc ma
ximo peccato moriens confeſſi
onem feciſſem· gratiam inueniſ
ſem· Ex quo colligitur ꝙ pccā
que hic tecta nō fuerit ꝑ cōfeſ
ſionem· ī futuro ꝑ penaleꝫ dete
gantur ꝯfuſionē· ¶ Apolloni
us· Qn̄ anima egredit de cor
pe nouit ſtati quid de ſe ſit fu
turꝫ ¶ Ceſarius· Hoc videt
ꝓbari ſcriptura dicente in pſo
na reprobor· Deducūt ī bonis
dies ſuos· ⁊ in puncto deſcen
dūt ad infernū· Ex quo ꝓbat
ꝙ electorūꝫ anime qui agilio
ris ſunt nature· mox ſūt ante
deū· Qꝫ ſi aliquid in eis purgan
dū eſt ſimili velocitate deducū
tur in purgatoriū ī quo ſalua
tionis certitudo ē· ¶ Apolloni
us· Huic diuerſe viſiones con
tradicere videntur· in quibus
legitur· ꝙ opa bona nec non
⁊ mala in ſtatera pōita ponde
rentur· hijs etiā conſentire vi
detur quedā viſio in dyalogo
ſcī Gregorij quā ipſe minime
diffinit de quodā qui in pon
te pōitus manibus ab angel
trahebatur ſurſū propt ope
ra miſericordie: coxis vero ⁊ cru
ribus deorſum propter opus
luxurie· Cuibꝰ tam victoria

deſſerit. dicit videntem ignoraſ
ſe. Apollonius. Licet aucto
ritas ſcripturarū preferēda ſit
huiuſmodi viſionibus: referā
tamē qđ nup audiui. Ca. xxij.

Ante annos paucos Ro
me quidam cardinal' de
functus eſt nomine Jordan9
de ordine quidem Ciſtercien
ſi aſſumpt9 fuerat. ſ3 vita ordi
nīs in eo minime concordabat. E
rat enī auarus valde ſicut a q°
dam abbate audiui. habebat
autem notariū nomine Pan
dolphum. hūc cum p quodā
negocio neſcio quo miſiſſ3. in
terim expirauit. Eadē hora cum
ille expleto negocio rediret.
mane añ lucē cateruam miſera
bilem i agro ɔtēplatus ē. Se
debāt hoīes i iumētis. in ore cau
das hñtes verſ dorſ ad capita
illoꝝ. Quos Jordan9 cuculla
indutus nudis pedibus ſeque
batur duobus demonib9 ſe du
cētibus. In quoꝝ aſpectu dum
notari9 nimiſ horreret clama
uit cardinal' Pandolphe Pan
dolphe. Subſiſtente clerico ꝛ
dicēte quis es aut qđ clamaſ ē
Reſpondit ille. Ego ſum Jor
danus domin9 tuus ꝛ mortu9
ſum. dicente illo: q° ducimini ē
Rñdit. ante tribunal Chriſti
Et ille. Noſtis quid de vobꝭ ſit
futuꝝ. Nō noui inquit de9 ſcit
Sed cū illuc venero. beat9 Pe
trus de cardinalia mea. p me
redditurus ē racionem. ſāct9
vero Benedictus de Cuculla.
Q3 ſi illam mihi optinere pote
rit ſaluabor. ſin autē dānabor
Sicq3 ocul' eius ſbtract9 eſt
Apollonius. Non mihi pla
cet in illo ducatu pñcia demo
num. ꝛ abſentia ſanctorum an
gelorum. Ceſarius. Hec di
cta ſunt de penis reproboꝝ.
Apollonius. Licet huiuſmodi
viſiones ſepe ſint vere. magis
tamē ei credere. q° reuītēs ab infe
ris viſa r'citar3. Ceſai9. Hoc
ſiei poſſe Job ɔtrđicit. Sic in
q̄t ɔſūit nubes ꝛ ptrāſit. ſic q°
deſcēdit ad iferos nō aſcendet
nec reuītet' vltra in domū ſuam
neq3 ɔgnoſcet eū ampli9 loc9
eius. Referā tibi tñ qđ ante bie
niū audiui. Ca. xxiij.

Theodericus Traiecten
ſis epiſcopus de caſtro
Nureberg oriundus: ſeruum
quendam habebat Eūbach
nōie p̄ui dū ſati' q̄ i diuſ locis
bō illi9 diſpēſauit. Erat in cōmiſ
ſo fidel'. i admiſtracōe vtil' dili
gēs ac ɔcuſpect9 ppt' qđ a dño
ſuo amabat' vñ q̄dā ex officia
lib9 ei detrahētes ex īuidia accu
ſabāt illū apđ ep3 dicētes dñe

nõ fideliter ut eſtimatis Euer
wach⁹ bona vrã diſpẽſat·ꝯſu
lim⁹ ut cu; eo computetis·Rõ
cum factũ fuiſſ;·tã rõnabiliter
computauit·ut õnem epõ tol
leret ſuſpicõem·Habebat eñ
õĩa notata in cartula·Sciſci
tãtibus accuſatoib; de cõputa
cõe·cũ eps rñdiſſ;·optime cõ
putauit dixerũt illi Nequaq̃·
S; computet nob audiẽtib⁹
et ouincet maximũ vob dãnũ
ĩtuliſſe Rõ cũ ei intimatũ fuiſſ;
ab epõ·ille timẽs emuloꝝ; inſi
dias maxime qui cartulã pdi
derat·ait intra ſe·Si aliq̃d mõ
in cõputacõe titubauero·nccẽ
erit me vel ĩ corpe torq̃ri vł car
ceris ſqualore vſq; ad mortẽ
cruciari·Immiſſiõe igitur dya
boli cuius inſtinctu ab ĩuidis ĩ
debite vexabatur campũ ſolus
intrauit·ipmq; dyabolũ aduo
cãs ſic affatur dicẽs·dñe·ſi mi
bi ſuccurreris ĩ tãta nccitate po
ſito hominiũ tibi faciã et in oib;
parebo Cui dyabol⁹ rñdit·Si
abrenũciaueris altiſſimo mat'
q; illius te ſuſcipiã·et de omib;
picul cum multa tuoꝝ confuſi
one emuloꝝ a me liberaberis·
Quid plas·Abrenũciat mib
xpõ hominiũ facit diabolo pſpe
re ſuccedit cõputatio·Ab illo
tempe cepit dyaboli virtutes
magnificare xpm blaſphemãe
adeo ut diceret·Qui ſeruiũt deo
miſeri ſunt et egent·q̃ autẽ ſpe
rant in dyabolo·pſpis ſucceſſi
bus gaudet·Et ſicut mihi retu
lit Bernardus mõch⁹ noſter
qui cũ tũc tempis nouit·ita to
tus deditus erat artib; magicis
ut ſi aliquẽ noſſ; ſcolarem eiuſ
dem diſcipline nũmis cum redi
mere;·ut aliq̃d ab illo diſcẽ poſ
ſet Qui cũ·xi·ãnis in hac blaſ
phemia perſeueraſſ;·accidit ut
mgr̃ Oliuerus ſcolaſticus Co
loienſ in epatu Traiecteñ·cru
cẽ pdicaret·Cui⁹ pdicacõi il
le in tñtũ reſtitit ut die quadã
cõmotus Oliuer⁹ diceret ei ĩ au
dientia toci⁹ populi·Tace infe
lix Vas·n·dyaboli es et dyabo
lus loq̃tur p os tuũ·cum tamẽ
ſtatũ eius ignoraret Euerwach⁹
nllm arbitrãs graci⁹ obſequ;
ſe poſſe preſtare dño ſuo·q̃ ſi
ut inimicũ eius occidet·tribus
dieb; ad diuſas ſtacões ſecu
tus ẽ mgr̃m lõgo ad hoc cultel
lo preparato traſſodere illũ ppo
nẽs ſi forte ſine turb inueniret
Et ecce tercia die ſubita ĩfirmi
tate pocupatus poſt paucos
dies ĩpenitẽs defunctus ẽ·et ab
eo cui ſe reddiderat·ad loca pe
naꝝ deduct⁹ eſt·Primo loco ſi
cut ipſe reſurgens a mortuis

ↄfeſſus ē Johī ſcolaſtico Xan
tēſi. a q̊ ego q̄ dcūr⁹ ſū. audiui
miſſus ē in ignē taꝫ intolerabil
ardoꝛis ut dicerꝫ. ſi ex oīb; mōi
lignis vn⁹ ignis eēt ofect⁹ mal
lē in eo vſqꝫ ad diē iudicij arde
re q̄ꝑ p ſpatiū vni⁹ hore illū ſuſti
nē. Ex q̊ extract⁹ iactatus ē ī lo
cū tā frigidiſſimū: ut optarꝫ re
dire in ignē. deīn de deduct⁹ eſt
ī tenebras palpabiles tāti hoꝛ
roꝛis ut dicerꝫ itr̄ ſe. Si fuiuiſ
ſes. c. āīs deo bn̄ te remūeāſſꝫ
dū mō licerꝫ tibi rediē ad frig⁹
In hūc modū ſex reliq̄s penas
q̄s ſcripta enūat ptn̄ſiuit Quo
in extrema pēa poſito dn̄s opa
eius p̄oꝛa ōſiderās et ut paſſa
vel viſa viuētib; recitarꝫ miſer
tus illi⁹. āgelū ſuū miſit ad eū
q̊ dicerꝫ. Ecce talē mercedē rec
piūt q̊ fuiūt dyabolo. Sbūr
itqꝫ. Si tibi licerꝫ ad vitā redi
re velles pro peccatis tuis ſatiſ
facere deo? Ad q̊d verbum ille
ſuſpirans reſpondit Domie. ſi
hoc eſſꝫ poſſibile nullā abnuērꝫ
ſatiſfactōnem. Tūc angelus.
domino placꝫ ut ad coꝛp⁹ rede
as. et q̄ in cruce peccaſti. p cru
cem ſatiſfacias. Mox ſe in fere
tro erigens. omnes exceptis
duob; iuuenib⁹. qui conſtan
cioꝛes erant in fugam conu̇tit.
Quibus et ait. Ne timeatis q̄

ego ſū. Statīqꝫ ſacerdotem acc̄
ſiēs pctā ſua ↄfeſſus ē. crucē ſu
ſcepit. et cū domino Ottone epi
ſcopo p̄dicti Theoderici ſucceſ
ſoꝛe trāſfretauit. In via ſingu
lis diebus in pane et aqua ieiu
nauit iuxta equū ſuum in quo.
veſtes eius et arma poꝛtabant̄
nudis pedibus cucurrit. Et cū
petris ſecantibus ſanguis per
fluens viā cruentarꝫ. ſatis a cō
fratribus arguebatur Quib;
reſpondit. Maioꝛa hoꝛū ſuſti
nui. Qui cum pene ōmia ſua ī
Chriſti ſeruicio expendiſſꝫ. cū
p̄dicto epiſcopo et magiſt° Jo
hanne rediens mare trāſiuit.
De quo cum nauta naulum re
quireret nec haberet ait. Ego
vobis ſeruiam. quo adusqꝫ vo
lueritis. Ad peticōnem tamen
predictoꝝ viroꝝū dimiſſus eſt
a nauclero. Qui cum reuerſus
fuiſſꝫ ad vxoꝛem ſuaꝫ ſacro ig
ne tactus eſt. Cui ardenti qua
dā nocte in ſomnis dictum eſt
quia ſi ad eccleſiaꝫ ſācti Nico
lai accederet. ſtatim ōualeſce
ret. vbi dum orans quatuoꝛde
cim oracōnes dixiſſet nec ōua
luiſſet deſperatus ait. Sancte
Nicolae quid moraris? Mox
ut quintādecimā incepit perfe
cte ↄualuit et eſt vſqꝫ hodie ca
loꝛ ignis ī ei⁹ coꝛpe ſine doloꝛe

Quã ecclesiã que in villa qua
dam sita est: de suo primo mo
reedificãs in habitu religioso
cũ vxore sua deo ꝛ sãcto Nico
lao in ea deseruit. Apolloni
us. Vellẽ scire pfecte vtrũ iste
reuocatus sit de inferno siue de
purgatorio. Cesarius. Sa
tis inde disputatũ est. Qꝛ non
fuerit in purgatorio ex hoc pro
batur. qꝛ locus electorũ sit in
quẽ nullus ingredit nisi in ca
ritate decesserit. Si obijcit il
lud In inferno nulla est redep
tio potest dici de ill intelligen
dũ ee qui non sũt reuersuri ad
corpus. qbus nulla ad redep
tionẽ prosũt bñficia. Vna est
lex omniũ otrariorũ. Si deus
quorũdam animas sicut legi
tur in dyalogo qñqꝫ reuocat
ad corp9 de gaudijs padisi q
renõ a simili malorꝫ aĩas de pe
nis inferni. Sicut dictũ est in
distinctõne pma capitulo tri
cesimo qrto: clericus qdam cu
stodiẽte se dyabolo corpalit
ad penas infernales ẽ deduct9
ꝛ incolumis reduct9. Apol
lonius. Placet qd dicis. Ce
sarius. Nũc de penis purgato
rij. aliqua tibi pferam exẽpla
ab acrioribꝫ ascẽdẽs ad mitio
res cãs purgatorij vtiles satis
subnectẽdo. Ca. xxxiiij.

Usurarius qdã nostris
tẽpibus apud leodiũ de
functus est ꝛ ab epõ de cimiterio
eiect9. vxor vero illius sedẽ apo
stolicã adiens. cũ pro cimite
rio supplicaret ꝛ papa nõ ãnu
eret in hũc modũ pro eo alle
gauit. Audiui domine qꝛ vir ꝛ
mulier vnũ sint ꝛ qꝛ aplus di
cat virũ infidelẽ posse saluari p
mulierẽ fidelẽ. Vnde qcquid
min9 factũ est a viro meo ego
que ps corporis eius sũ libentis
sime supplebo parata enĩ sũ pro
illo icludi ꝛ deo p eius satisfa
cere peccatis. Supplicãtibꝫ ve
ro p ea cardinalibꝫ: ad mãda
tũ dñi pape cimiterio restituit
Iuxta cuius sepulchrũ illa do
miciliũ fieri fec. In quo se inclu
dẽs elemosinis. ieiunijs. orõni
bus ꝛ vigilijs. die noctuqꝫ de
um p illius anima placare stu
duit. Septẽ vero ãnis exple
tis ille ei apparẽs in veste pulla
grãs egit dicẽs. Reddat tibi
dñs. qꝛ ppter tuos labores eru
tus sũ de profundo inferni ꝛ de
penis maxis. Qꝛ si adhuc alijs
septẽ annis similia bñficia mĩ
impẽderis oĩno liberabor. Qd
cũ illa fecisset. iterũ ei in veste al
ba ꝛ facie iocũda apparẽs ait
Grãs deo ꝛ tibi. qꝛ hodie liberã
tus sũ. Apolloni9. Quomõ

dixit ſe liberatũ de pfundo infer
ni cum nulla in eo ſit redeptio.
Ceſarius. Profundũ iferni
acredinẽ vocauit purgatorij.
Sile eſt illud qđ eccla oat p
defũctis. Dñe Iheſu xpẽ rex glo
rie libera animas oĩm fideliũ
defunctoꝝ. de manu iferni. et de
pfundo lacu et̃. Nõ orat p dã
natis. ſꝫ p ſaluandis. et accipi
tur ibi manus inferni pfundũ
laci ſiue os leonis. p acredine
purgatorij. Nequaq̃ p̃dictꝰ
vſuarius fuiſſꝫ a penis liberatꝰ
ſi nõ habuiſſꝫ finalem contricõ
nẽ. Rñ tam vero viciũ auaritie
deus in ſuis electis in purgato
rio puniat ſequens ſermo de
clarat. Cap. xxv.

1182 In monaſterio Clareuall' poſt
q̃dam mortuus ẽ. nr̃is tẽpibꝰ
vir admodũ religioſus et ama
tor diſciplĩne p̃ĩpuꝰ. hic ptꝰ
mortẽ viſibilit' appns ancille
dei aczeline. forma et hitu ſta
tum ſuũ ſatis oñdit. Erat. n. fa
cies eius pallida ac macilẽta.
cuculla tenuis. et atrita. Quẽ
cũ interrogaſſꝫ. quõ hrẽt. Rñt
In magnis penis hactenꝰ fui ſꝫ
grã cuiuſdã fris: q̃ mihi pluri
mũ aſtitit in pxima ſolẽnitate
dñe nrẽ liberator. Stupente il
la ac dicente. Nos putauimꝰ
vos ẽẽ viruꝫ valde ſãctum. Rñ
dit Nihil aliud deus in me pu
nit. niſi qꝛ nimis fui ſolicitus ã
pliare poſſeſſiões monaſterij
ſb ſpẽ virtutis vicio auaricie de
ceptus. Hec dicta ſint de pena
auaricie. audi aliquid de pena
luxurie Ca. xxvi

Ante hoc trienniũ cũ dñs 1219
Henricus abbas noſter
viſitaſſꝫ in claro campo tempe
quadrageſimali. eciam ſorores i
nazareth viſitauit. Eadem no
cte dictis matutinis cum ſe mo
dicum reclinaſſꝫ. huiuſmodi vi
ſionẽ vidit. videbatur enim ẽẽ
i quodam loco parietibꝫ clau
ſo in quo quidem grauiſſima
ſuſpiria et gemitus audiuit. ſꝫ
cum diligencius circũſpexiſſet
neminẽ ibidem videre potuit.
Cũq̃ audita ſuſpiria duraret
cauſam admirãs ſic ait. Adiu
ro te per dominũ noſtꝝ Iheſuꝫ
ut quid tu ſis edicas mihi. Cu
ius cum nullum audiſſꝫ reſpõ
ſum adiuracõem iterauit. Tũc
quaſi aliquid accedere ppius
ſenciens nil tamen videns hu
iuſmõi audiuit rñſum. Ego ſũ
vna miſera anima. Et ille. Sa
tis miſere gemis. cũ tñ ignorẽ
q̃ ſit cã miſerie. Rñdit illa. In
acerbiſſimis ſũ penis. Ad qđ ab
bas. Que eſt cã penaꝝ tuaꝝ. C
Quia nõ ſeruaui caſtitatẽ meã

Et ille. fuiſti mas an femina?
Rn̄dit. femina. Et quod inq̄t
tibi nom̄? Dicente illa Maia
Mox ſubiunxit. Poteris ne iu
uari? Ad quod illa non rn̄dit
ſꝫ ad preces conuſa ſic ait Ro
go vos p ōnipotentem deū. vt
dicatis mihi ad min9 pſalteri
um vnū. et inſuper aliquot miſ
ſas. Cuius precibus: cū libenſ
annuiſſꝫ dn̄s abbas ꝑtinus ſb
iecit. poſſem ne videre te? Et ec
ce hoc ſmone cōpleto. vidit
corā ſe ſtare pulchraꝫ iuuencu
lam. to ſuratā more clauſtrali
um in ſubing̃ tunica. Quaꝫ cū
plura interrogare vellet. tā de
ſtatu eiuſ q̄ꝫ de ſtatu aliaruꝫ q̄
rūdam excitatus eſt. Dicta ve
ro prima quid viderit. abbati
claricampi et quibuſdā mona
chis ei9 necnō et mihi qui tūc
preſes eraꝫ retulit nec erat qui
viſū intelligeret vel iterpreta
ri poſſꝫ. Recitata eſt viſio ſoro
ribus de Naſareth. ſꝫ nō eſt i
uenta Maria. Sciens vero
ſepedictus abbas tam manife
ſtam viſionem ſibi ſine cauſa
minime oñſam. cū veniſſꝫ i Sy
on. que etiā eſt domus ſcīmōi
aliū ordinis noſtri ſicut et Na
ſareth. Poſt vba exhortacōis
ſomnū retulit Mariā ſuaꝫ inue
ſtigans. Et ecce vna ſcīmonia

liū. matertera eiuſdem Marie
hec audiens et admirās ſecre
tius abbati locuta eſt dicens.
Domine Maia hec filia ſororis
mee fuit. ſctīmonial' i quodā
clauſtro Friſie nigri ordis qd̄
Bredeborn vocatur. et ē ante
octo ānos defūcta. Que cum
fuiſſꝫ in quadā Bragia mona
ſterij q̄dā cleric9 eaꝫ corrupit
et ipregnauit Cū vero in ptu
piclitaretur vocās patrem et
matrem et duas ſorores maita
tas. necnō et filiaꝫ matertere ſue
de Syon. oſeſſa eſt eis peccatū
ſuū cū gemitu cordis ſicqꝫ ex
pirauit. Illi vero de anime eius
ſalute deſperātes nihil ei benefi
cij impenderūt. Audiens hec do
minus abbas gratias egit deo
qui nō tradit beſtijs animam
oſitētem ſibi. et animā paupis
ſui non eſt oblitus i finem. ſci
ens in ea cōpletū. In quacūqꝫ
hora peccator ingemuerit ſal
uus erit. ¶ Cuius hortatu pa
rētes ſpe concepta: ceperunt ei
beneficia impēdere ſꝫ et ipe abb
tā in monaſterijs Friſie q̄ꝫ in re
ligioſ domibus puīcie noſtre
miſſas et oracōnes atqꝫ pſalte
ria plurima ei optinuit. excep
tis hijs q̄ ipe ei ſpēalit' impēdit

Miles q̄dā. ¶ Ca. xxvij.
ṽiēs ad ſororē Bertrdā

ĩcluſam de Volmenſteyn· ſi
cut ab ei9 ore audiuit Daniel·
abbas Schonauie· q̃ nob audi
ta recitauit p aīa vxoīs ſue nu
p defuncte· ibi ſupplicauit· Cui
orāti illa appns· ī pēīs magnis
ſe ee̅ cõqueſta eſt· Que dum
cām req̇rēt pēaꝝ eo ꝙ p honeſta
⁊ bona muliere habetur· Rn̄t
illa· Pro arte magica· Timui
enī ne cum alijs mulieribus pec
caret ſi me odiret· ⁊ ego illi cā
eēm adulterioꝝ· Vnde q̃buſdā
artibus ſicut edocta fuerā· ali
quid ad amorem meum illum
īflammaui· Et q̃a in eā non
erat libido ſʒ pia īteēcio· bn̄ po
tero iuuari· Hec cū relata fuiſ
ſet militi vxori valde cõdolens
oracõib9 ieiunijs ⁊ elemoſinis
illi ſuccurrē ſtuduit· aīam ei9
q̃buſcūqʒ poterāt cõmēdās·
Apollonius· Terribile ē· ꝙ de
us iudicio noſtro tā mīma tā
ḡuit punit· Ceſarius· De
hoc referā exēplū Ca· xxviij
Monach9 q̇dā ordinis no
ſtri nup cuidā p9 mortē
appns· req̇ſit9 de ſtatu ſuo ſic
rndit· Nūq̄ putabā dn̄m fuiſſe
tā diſtrictū· Nam minima que
hic non fuerint per ſatiſfactio
nē deleta obſuat deinde ſbūx
ita hoc De9 inq̇t ignoſcat pla
tis noſtris· ꝙ m̄gnis ⁊ multis
ſepe nos ſb̄ijciūt pēīs valde illo
rū pcepta ligāt· Hn̄ enī idiſcre
te aliq̇d pcipiūt ⁊ ſubditi hoc
min9 attēdūt vel puipēdūt fu
turo iudicio reſuat· Apollo
ni9· Quid dicis de mõchis pti
nacibus? Ceſarius· Pertinaci
auiciū ē pena dignū eciā ſi fue
rit hōa contra pcepta prelato
rum· Ca· xxix·
In regno Francie domus
ē que Pruli dicitur· ordi
nis Ciſterciēn· In hac recēt
cõtigit res ſatis mirabil· ſicut
retulerūt nob abbes noſtri ā
no pteito reuētētes de gnāli ca
pitulo· Nā q̇dā ab abbe in q̊
viſio fcā ē ſe audiuiſſe teſtati
ſūt· Adoleſcēs q̇dā ī eadē domo
fcūs eſt nouici9 quē mgr̄ ſuus
mox ſecut9 eſt· Qui cū fcūs fuiſ
ſʒ mõch9· ita diſtricte ſe habu
it ita ſingulais fuerit vt ei ab
bas timerꝫ ⁊ p indiſcreto ſeruo
re ſepius argueret· Ille vero ſa
lutaribus monitis nō acquieſ
cēs in ptinacia ſua pſeuēauit·
ſicqʒ p9 aliquot ānos defūct9
eſt· Nocte quadā cum abbas
quarta feria ad laudes in ſtal
lo ſuo ſtaret ⁊ cõtra preſbite
rium reſpiceret· tres perſonas q̄
ſi tres candelas ardentes ad ſe
venire cõtemplatus ē· Quib9
appi9 accedētib9 cognouit oēs·

Medi⁹ fuit p̄dcūs ſcolaſticus
⁊ ex vtroq; ei⁹ latē duo conuiſi
oēs nup defūcti. Tūc abb̄ me
moꝛ pn̄acie ſcolaſtici īterroga
uit eū dicēs Quō h̄ꝫs? Rn̄dente
illo bn̄. mox ſbiūxit. Nunq̄d
aliq̄d paſſ⁹ es ꝓ inobedia tua?
Etiā inq̄ multa ⁊ maxima tozm̄
ta. Sꝫ qꝛ intēcio mea bō licet
īdiſcreta fuerāt dn̄s mei miſt⁹ ē
nec ſū dānatus. Et ait abbas.
Quid ē qꝛ iſte conuiſus digito
eū demrāns altero clarioꝛ ē cuꝫ
ipē apoſtatauerit ⁊ alt' nunq̄ ex
q̄ ad oꝛdinē venit grauit' exceſ
ſerit? Rn̄t mōch⁹ Quia iſte p⁹
lapſū fortī⁹ ſurrexit. ⁊ alt' mł
to feruentioꝛ fuit Interi choro
cantāte verſiculū Pedes ſcōꝝ ſu
oꝝ ſuabit. ⁊ ipi i tenebris cō
ticeſcēt: ſcolaſtic' ſigna ſue p̄
ſētie ibi relinquē volēs. tabłaꝫ
pedib; pſallentiū ſbtractā. taꝫ
fortit' calce pcuſſit ut frāgeret'
Sicq; diſpuit. Abb̄s vō in te
ſtimoniū tā manifeſte viſiōis
tabłaꝫ fractā repari vel mutari
nō pmiſit. ¶ Appollonī⁹ Iſta
recitari deberent mōchis q̄ ex idi
ſcreto feruoꝛe ſibi ⁊ aliis inuti
les fuūt. ¶ Ceſari⁹. Propt' eos
ſcūs Bn̄dcūs in regula dic octa
uū gradū hūilitatis ee vt nihil
agat mōch⁹ niſi qd̄ cōis mōa
ſterij regła vel maioꝝ cohoztā
tur exēpla. ¶ Appollonī⁹ Si
cut q̄dā i rigoꝛe ſuo nimis fuūt
pn̄aces: ita alij verb̄ vel ſignis
nimis fuūt leues. ¶ Ceſari⁹. Et
hij pena digni ſunt. ¶ Ca. xxx

Sacriſta q̄dēꝫ apd̄ Hila
riū meis tpib; defunct⁹ ē
noīe Iohes. Hic q̄dēꝫ religio
ſus ſatis fuit. ſꝫ in verb̄ atq; ſig
nis leuē admodū ſe exhibuit
die quadā poſt mortē ei⁹ cum
dn̄s. Vlric⁹ tūc abb̄ intrātur⁹
eſſꝫ oratoriū. ⁊ vnū pede poſuiſ
ſet itrozſū. clara luce p̄dcūs Io
hes illi appens. ad pedes ei⁹ p
cidit oꝛōnes poſtulās. Quo vi
ſo abb̄ territ⁹ pedē retraxit oſti
um poſt ſe claudēs Et iudicatū
ē a fribus cām purgatoꝛij eius
maxime fuiſſe leuitateꝫ. ¶ Ap
pollonī⁹. Quid ſi ipi abb̄es oꝛ
dinē ſuum cuſtodierit minus?
¶ Ceſarius. Sic ſbiecto pba
bit' exēplo: ⁊ ipi pene ſubiace
bunt. ¶ Cap. xxxi.

Recitauit m̄ nup Hericus
maioꝛ cellerari⁹ de clau
ſtro viſiōm nōbilem ſatis. Cō
tigit inq̄t ut die quadā breꝫ ſo
ciū vie monachū quēdā oꝛdi
nis nr̄i. Cūq; ſil' conferrēm⁹ de
edificatoꝛiis Dixit m̄. Ego vob̄
referā quid nup ↄtigit in domo
nr̄a. Hēbam⁹ abb̄em viꝝ in di
ſciplina oꝛdinis ſatis pfectum

excepto hoc ſolo ꝙ nunq̃ pene
cū fratrib; exire voluit ad labo
res manuū. Hic cū moꝛitur⁹
eſſ; et monachus q̃dam quē fa
miliarius p̄ ceteris diligebat ei
ſeruiret ait ei idem monach⁹.
Dn̄e rogo vos intuitu caritatis
vt infra hos triginta dies mihi
apparendo: de ſtatu veſtro me
certificetis. Rn̄dit abbas. Si
mihi conceſſum fuerit libent' faci
am. Sicq; defunct⁹ eſt. Mo
chus vero q̄ multa fecerat ei bo
na q̊tidianis lacrimis in oꝛōe
deū ꝓ illi⁹ exceſſib; ante aliqđ
altare placare ſtudebat. Triceſi
ma die cū iam monachus de ab
batis reditu deſpaſſz: illi oꝛanti
apparens ait. Ecce hic ſū ſicut ꝓ
miſi tibi. Erat autē a cingulo ⁊
ſurſū tam corꝑe ꝙ veſte clar⁹
valde crura vero ei⁹ vlceroſa ⁊
ad inſtar carbonū nigerrima
Req̄ſitus de ſtatu ſuo rn̄dit.
Tormēta q̄ in cruribꝫ ſuſtinui
nulla lingua poſſ; exprimē. Dicē
te monacho. Que fuit cā tantoꝝ
tormētoꝝ: ille ſubiūxit. Quia
freq̄nter de laboꝛe manū nulla ſe
piſſiē certa neceſſitate vt ē ho
ſpitū ſiue audiendaꝝ cōfeſſio
nū me detinēte. In reſiduo cor
pe nil penaꝝ paſſus ſū. Roga
igit' ex p̄te mea cōuentū vt ali
q̄s oꝛōes ꝓ me deo offerāt ⁊ ſpe
ro me cici⁹ fore liberādū. Vn̄
inquit ſciā vos eē liberatū? Rn̄
dit ille. Añ hoc altare tibi appa
rebo. Dicta ſūt hec p̄ orī inūgū
tur oꝛōes apparet iteꝝ mona
cho ab ōmib; penis ſe ereptū g̃
tulat'. ¶ Apolloni⁹. Viro vtꝝ
pl⁹ mortuis valeāt oꝛōnes vel
elemoſine. ¶ Ceſari⁹. Audi de
hoc ſolucōnē cuiuſdā moꝛtui.

Q Vidā poſt ¶ Ca. xxxij.
moꝛtē amico ſuo apparēs
cū ab eo interrogaret' vtrū ſibi
magis vellet ipendi oꝛōes ſiue
elemoſinas. rn̄dit Elemoſinas
elemoſinas oꝛōes ei tepide ſūt
hic deuote iuſtoꝝ oꝛōes exclu
dūt' q̄ penetrāt celos. ¶ Apol
loni⁹. Quid ſentis de miſſis?
Ceſarius. Nulla oꝛō nulla ele
moſina ad ereptōnē aiaꝝ miſ
ſe p̄t opari. In miſſa xp̄s oꝛat
cui⁹ corp⁹ ⁊ ſāguis elemoſine
ſūt. Has eleōſinas paup q̄dā
aīa ſibi dari poſt moꝛtē roga
uit ſicut ſeq̄ns docet exemplū.

A Doleſcēs q̄ ¶ Ca. xxxiij.
dā nobil' ad Claraualle
veniēs recept⁹ ē in oꝛdīz. Quī
nō alta ſapiēs ⁊ humilib; ꝯſenti
ēs ad q̄ndā grāgiā miſſus fcūs
ē ibi opilio ouiū. Qui cū die q̄
dā oues ſibi cōmiſſas i agro pa
ſceret apparuit ei q̄dā ſu⁹ cō
ſobꝛin⁹ in adoleſcētia ſua defunct⁹

De cuiꝰ inopinato aduẽtu dũ admiraret᷑ ꝛ diceret. Vñ tam ſbito aduenis ꝛ q̃d q̃ris? Rñdit ille. Mortuus ſum ꝛ penis maxis crucior. Et oũſus. Poteris iuuari necne? Rñdit. Si potero habẽ tres miſſas in ordie vr̃o mox liberabor. Audi ẽs hec oũſus cũ licentia magiſtri ſui ad Claráuallẽ feſtinauit ꝛ q̃d viderit vel audierit priori reuelãs tres miſſas iam dicto impẽdi defuncto eius gratia ſupplicauit Cui prior gratant᷑ annuẽs: Rñdit. Ego vnam celebrabo. alias duobꝫ ſacerdotibꝰ iniungã. Dictis vero miſſis mortuꝰ iterum cõuerſo apparẽs in p̄dicto agro grãtias egit ꝛ dixit. Bñfitio trium miſſarũ q̃ pro me dicte ſũt ab omĩbꝫ penis meis liberatus ſum. Nec mirari debes ſi tm̃ valet dñici corporis imolatio. cũ q̃bꝰdã aiabꝫ ad liberationẽ pſit breuis verborũ abſolutio.

❡ Ca. xxxiiij.

Dum moreret᷑ bone memorie Chriſtianus monachus noſter cuiꝰ memini in diſtinctiõe q̃rta capitulo tricesimo. abb Heuardꝰ domi nõ fuit. Qui cũ ſeptia die caplo p̄ſideret ꝛ cãtor diceret ſcdm oſuetudinẽ ordinis Dñe abſolute fr̃em noſtrum defunctũ Hijs verbis eũ abſoluit. Req̃ſcat i pace. Eadẽ nocte Chriſtianꝰ cuidã ſeniori p̄ſbitero nomine Siphrido tũc tpis nouitio ꝛ nihil p̄ruſ de hac abſolutiõe ſciẽti apparẽs in ſomis ait. hodie liberatus ſum. Qui cũ viſionem magiſtro ſuo Ludolpho recitaſſet ille abſolucõis eius recordatꝰ ſatis admiratus ẽ verborum virtutẽ. ❡ Apolloniꝰ Miror ſi ſãcti ſub quorum regula religioſi viuunt poſt mortẽ ceteris factis aliq̃d eis magis ſuccurrãt. ❡ Ceſarius. Etiã ſicut in ſeq̃nti viſione declarat᷑.

❡ Capitulũ. xxxv.

Non ẽ diu q̃ ſanctiomalis quedã de moaſterio Rindorp q̃d iuxta Bunnã ſitũ eſt Elizabeth noie debitum carnis ſoluit. Eſt aũt idẽ monaſteriũ de regula ſãcti bñdicti abb̃is diligebat enĩ eadem Elizabeth ſp̃ealit᷑ ſanctũ Iohãnẽ euãgeliſtã: quicq̃d poterat honoris illi ipendẽs. Habebat carnalem ſororẽ in eodẽ mõſteio q̃ Albeidis vocabatur Hec cũ nocte q̃dã dictis matutis in lecto ſuo ſedẽs offitiũ defunctorum p aĩa ſororis decãtaret vocẽ quãdã circa ſe audiuit. Et cũ req̃reret q̃ eẽt. Rñdit. Ego ſũ Elizabeth ſoror tua. Et illa. Quõ hẽs ſoror vel vñ venis? Rñdente illa

male quidē habui. ſꝫ modo be
ne ſum. Aleydis ſubiūxit. Pro
fuit tibi aliquid ſanctꝰ Iohan
nes. quem tā ardēt' dilexiſti?
Rn̄dit illa vere nihil. Qui mihi
aſtitit: ſanctꝰ pat' noſter Be
nedictꝰ fuit. Ipſe eni genua ſu
a ꝑ me flexit an̄ deū. Apollo
nius. Cū vix aliq̄s euadat pur
gatoriū: valde me terret ꝙ q̄
dam dicūt minimā penā ī pur
gatorio: maiorē eē om̄i pena q̄
excogitari poteſt in hoc mūdo
Ceſarius. Req̄ſitus de hoc
verbo a me q̄dā mg̃nꝰ theolo
gꝰ rn̄t. falſiſſimū ē. ñ intelliga
tur de eodē gn̄e pene vbi gr̄a Ig
nis ille acucior ē nr̄o. frigus fri
gore nr̄o. et ſic de ceteris. Qui
bus a terciori ſbſeq̄ntes viſio
nes cōcordāt. Ca. xxxvi.

1219 Circa hoc trienniū puella q̄
dā puuula nouē vt puto ā
norꝫ in mōte ſcī Saluatoris q̄
domus ordinis noſtri eſt i ad
uentu ipſius ſaluatoris mortu
a eſt. defūcta vero clara die cō
uentu ſtante in choro ipa cho
rum intrauit. intrās ante alta
re ſatis profunde inclinauit.
ſic in locū ſuū: vbi ſtare ſolita
erat. ſecedens. Quam iuxta ſe a
lia puella pene eiuſdē etatis
ſtare videns. et mortuam ſci
ens. tāto horrore concuſſa eſt
vt nō taret. Requiſita vero a
dn̄a benigna abbatiſſa. a cuiꝰ
oē audiui q̄ dicturꝰ ſū. cur ita
i choro o cutēt? Rn̄t ſic et ſic ſo
ror Bertrudis in choꝝ venit. et
cū dn̄s veſpis omemoracō fiēt
dn̄e nr̄e ad collectam ſe i tr̄a ſtāſ
iux̄ me ꝓſtrauit. Finita vō collec̄
ſe erigēs abijt. Hec fuit cā hor
roris mei. Abbiſſa timēs illuſi
ones dyabolicas. ait puelle.
Soror Magareta. hoc ei no
mē eāt. ſi denuo venerit ad te ſo
ror Bertrud. dic ei Bn̄dicite
Et ſi rn̄derit tibi dominus Inter
roga vn̄ veniat vel quid q̄rat?
Sequenti die illa venit et ſalu
tata. cū rn̄diſſꝫ dn̄s. Puella ſb
iūxit. Bona ſoror Bertrudis
vn̄ tali hora venis vel quid a
pud nos queris? Reſpondit il
la ad ſatiſfactionem huc veni
Quia libēt' tecū i choro ſuſur
raui. ſemiplenie verba ꝓferēs
idcirco in eodē loco iuſſa ſum
ſatiſfacere. vbi me otigit pecā
re. Et niſi tibi de eodē vicio ca
ueas eādē penā moriēs ſuſtine
bis. Cum quarta vice predcō
modo ſatiſfeciſſꝫ. ait conſorori
Modo ſatiſfcōnē meā opleui
de cetero nō me videb. Quod
ita fcūm eſt. Nā ea aſpiciente
tēdebat vſus cimiteꝝ mirabili
virtute murū eiꝰ trāſcendens.

Ecce tale fuit purgatoriũ h⁹
ṽgis. ¶ Apolloĩ⁹ Non ē ſane
m̃tis q̃ hui⁹ mõi penã oĩ pena
huius mũdi dixeit acutiorē.
Ceſarius. De h⁹ plenĩ⁹ i ſeq̃n
ti. ca. diſputabit. Margareta
vero excõminacõne defũcte ſic
t̃rita ē vt iſirmata ad extrẽa de
ueniret. Que rapta i exceſſum
m̃tis. ſic iacuit ut oib; defũcta
videret p⁹ horã reuſa q̃ſdã ex
ſororib; in pñcia dñe nr̃e ſe vi
diſſe. q̃ſdã ſe illic nõ vidiſſe te
ſtata ē Dicebat ec̃. q2 eaδ glo
ſa ṽgo Maria coronã i manu
h̃ret quã Steppõis ſacerdotis eē
dicebat. Steppo pb̃r fuit val
de religioſus. amire caritatiu⁹
eodẽ mõte deo p̃dcãſq3 ſororib⁹
ſuiẽs. Vt ãt noueis ñ eē curã
dũ. q̃cũq3 morte iuſtus mori
at̃ id Steppo cũ in acutis labo
1221 rar; ãno p̃teito materia rapta
in cerebrũ tot⁹ fcũs ē freneticꝰ
ita vt mł̃tas blaſphemias euõ
mer; Defũcto eo atq3 ſepulto
dñs merita eius volẽs oñdere.
mácula ad eius tũbã digt⁹ ē
opaï. Infirmi ſic audiui ſup il
lud dormiũta ſani ſurgũt ¶ A
pollomi⁹. Nũc ediſſeás q̃ r̃ſidu
a ſunt de purgatorio. ¶ Ceſa
ri⁹ Quibuſdã ſola carẽcia dĩne
viſiõis purgatoriũ ē ſic in hoc
pat; exẽplo. ¶ Ca. xxxvij.

Ante hos xij ãnos mõch⁹ 1210
q̃dã Vuilhelmus noïe
apδ nos defũctus ē. Puer q̃dã
ad ordĩnẽ venit a vere puer q2
purus a ipollutus Bene nobi
lis eãt. ſ; v̓tus m̃tis magis illũ
nobilitabat. Cõpleto ãno p
bacõis ſeq̃nti die cepit iſirmaï
a p⁹ paucos dies ſcõ fine decẽ
dẽs expleuit tpa mł̃ta. Cui ſta
ti p⁹ mortẽ cuidã mõcho ap
parẽs cũ de ſtatu ſuo req̃rẽtur
rñdit ſe eẽ in pẽis De q̃ verbo cũ
ille t̃ritus fler; a dicẽt ſi tu es i
penis q̃ nũq̃ peccaſti: q̃d fiet de
me peccõre. meiq3 ſimilibus. Cõ
ſolãs eũ defũctus ait Noli flere
q2 nl̃lã aliã patior penã ñ q̃ñ
dũ vidi deũ. ipã; dilacõẽ; glie
penã r̃putãs nec imerito Spes
q̃ differt affligit aĩa;. Et adie
cit. Ab h̃ clar; eit. q̃d ſtatĩ vei
et añ deũ;. Rogate inq̃t ex pte
mea dñm abb̃tẽ vt i. ca. oroẽs
inũgat p me ad tps a vt ipẽ p
me dicat collcã;. ſicq3 liberabor
dicẽte mõcho. Vñ eit collcã il
las Rñt de ſcõ Michaele Ma
ne cu; viſio recitata fuiſſ; dño
Henrico abb̃i nr̃o ipẽ de eodẽ
archãgelo ſtatĩ miſſa; celebra
uit i capl̃o pſalmũ Quẽadmo
dũ deſiderat ceruus ad fonte; a
q̃z Dicẽdũ p vij dies oibus p
eo iniũgẽs. Mira virt⁹ oronũ

Cōrado nūc pore loci ſcē Ma
rie ſtāte i choro cū ivno v̄ſic̄lo
illi⁹ pſalmi· De⁹ de⁹ me⁹ ad te
d l· vi· leuit̄ dormitarz· ſepedcm̄
wilhelmū ſb pallio· b· dei gīit
cis ſtare oſpexit cū mlta g̃tula
ciōe dicēte· Nō omo libatus
ſū· Eodē tpe p̄dcō mōacho ap
pens teſtatus ē tm̄· vij diebz ſe
fuiſſe i purgatorio· i· in carētia
dīne viſiōis· mlta illi de ſtatu
q̃rūdā aiaꝝ reuelās ¶ Appol
lōi⁹ Scdōz h⁰ padiſus ṫreſtris
purgatoriū ē ¶ Ceſari⁹ Reua
ſi in eo aīe ſūt corpibz exute· et
eis viſio dei negat̄ idē loc⁹ deli
cōſus eis ē purgatoriū· Cui cō
ſētire vid̄r· qd̄· ſ· Gregori⁹ idy
al· dic̄ ſb hijs v̄b· Nā ſunt q̃
rūdā iuſtoꝝ aīe q̄ a celeſti reg
no q̃buſdā adhuc māſionibz
differūtur· In q̃ dilacōis dam
no· q̄ aliud inuit̄· n̄ q̄ de pfcā
iuſtitia aliq̄ mi⁹ habuert̄· Si
cut audiui a q̃dā magno theo
logo q̄ q̃dā tā iuſti ſūt ut poſt
mortez puniri n̄ mēant̄ nec tn̄
ſtatī dei viſiōe fruātur· apt̄ pul

Luerē vial ū // ca· xxxviij

Oq̄mur nūc aliquid de
purgatorio· ¶ Appollōi⁹ Vbi
ē purgatoriū· ¶ Ceſari⁹ Sītū
ex varijs colligit̄ viſiōibz i di
ūſis locis hui⁹ mōi· Paſchaſi
us teſte Gregoio in caloꝛe ter

miaꝝ purgabatur· Mōchus
q̃dā ſcī Eucharij in rupe q̃daz
iuxta Treuerim poſt mortē an
no integro ſtetiſſe· et aeris icle
mentiā ibidē ſuſtinuiſſe narra
tur· Qui vō de purgatorio du
bitat· ſcō ciā pgat· purgatoriū
ſancti Patricij intret et de pur
gatorij penis āplius nō dubi
tat· ¶ Appolloni⁹· Vellē ali
q̃d certi noſſe de eodē purgato
rio q̃d vel q̄ cā illius extiterit·
¶ Ceſarius· Cū ſāctus Patri
ci⁹ gentē illā conuūtēē et de pēis
futuris dubitarēt p̄cibz optinu
it a deo locū illū· Eſt autē foſſa
humil̄ muro vallata: et ſūt ibi
regulares· nō ē pctōr adeo mḡ
nus cui alia ſatiſfcō iniungat̄
q̄ ut vna nocte in eodē ſit pur
gatorio· volētē itrarē p̄miſſa cō
feſſiōe cōicāt· et iniūgūt· thuriſi
cāt et iſtruunt· Videb̄ inq̄unt
hac nocte iſult⁹ demonū et pēas
horribiles: ſz nō poterīt te ledē
ſi nomē Ihū ſēp habueis in ore
Oꝫ ſi demonibz blādientibz ſiue t̄
rētibz oſēſeris et Ihm iuocarē ne
glexeis pib· Quē in veſpa ponē
tes ſup foſſaz locū claudunt et
mane reuītētes· ſi nō cōpuerit·
vltr̄ n̄ expectat̄· Multi ibi pierūt
mlti eciaz reuſi ſūt: q̃ꝝ viſiōes
a p̄dcīs fribz oſcripte ſunt et vo
lēnbz itrarē oſndūt̄ ¶ Ca· xxxix·

NUp mõch⁹ q̃dã ordĩnis
nri ſic didici ex relacõne
cuiuſdaꝫ abbis ex licẽtia ꝓprij
abbis purgatoriũ ſcĩ Patricij
intrare volẽs diſſuadentibꝫ ſim
morẽ fribꝫ ⁊ p̃ore. ſup margieꝫ
foſſe poitus ẽ in veſpa. Mox lo
cus ẽ v̇ſus in baratrꝫ ⁊ ecce demo
nes: q̃i de abiſſo bulientes. dix
erũt mõcho. Si viſitrarẽ ad nos
dpõe crucẽ cucullã ad iſtar cru
cis fc̃tã vocãtes ſic. Quibꝫ rñt
Veſtẽ meã nõ deponaꝫ. patus
ſũ itrarẽ. patus ſũ vobiſcũ otẽde
re ſꝫ nõ ſine veſte pfeſſiõis mee
Cũqꝫ tõ nocte in huc mod̃ cũ
eo verb̃ diſceptarẽt nec tñ tan
gerẽt mãe i eo d̃ loco vbi fueãt
dimiſſus rept⁹ ẽ. Appollõi⁹
Vñ hẽs auctoritatẽ q̃ p⁹ hãc
vitã pctã rmittãt. Ceſai⁹
Dñs dic̃ in euã°. Qui dixerit ver
bũ in ſpm̃ ſcm̃: nõ remittet ei.
neqꝫ i hac vita neqꝫ i futã. Ex q̃
colligit q̃ p⁹ mortẽ pctã vẽia
lia necnõ ⁊ mõrlia pctã q̃ pur
gatorio eẽnt punĩeda. meritis ⁊
p̃cibꝫ ſcõꝝ ſuffragãtibꝫ vel orõi
bꝫ eleõſinis. alijſqꝫ mĩe opib⁹
ecc̃ie militãtis int̃cedẽtibꝫ remit
tãt. vñ Judas machabe⁹ duo
decĩ milia drĝmas argẽti miſiſ
ſe legit Jheroſoliaꝫ p pctis oc
ciſorũ. ⁊ hec de purgatorio dix
iſſe ſufficiat. Hoc eciã ſcire deb

ſũme boi ⁊ mrẽs talibꝫ p⁹ mor
tẽ nõ idigẽt ſũme mal ut i fide
libꝫ nl pfũt. Mediocrit vo bo
nis ⁊ mediocrit mal pſũt q̃ de
ſꝫ indrñter. Ill ut ciã⁹ liberent
iſtis ut mia⁹ puniant. Quorũ
tñ pẽa intmiabil ẽ. Appollõi⁹
Vellẽ nc audiẽ aliq̃d de glia
iuſtoꝝ. Ceſai⁹. Pri⁹ tria de
penis reprobõꝝ p̃mittã exẽpla
locis ſuis neglecta. ut ſic mg⁹
colore ſubtracto albus magis
eluceſcat. Ca. xl.

TEmpe ſciſmatis int Otto
nẽ ⁊ Philippũ: reges Rõ
noꝝ. pegrin⁹ q̃dã de tñſmaris
veniẽs ptibꝫ ſclauiniã ſuã p vi
no qd̃ i ill ptibꝫ fortiſſimũ ẽ ex
põnſa ⁊ tm̃ bibit vt iebat⁹ a mẽ
te ſua alienaret ſic ut mortuũ
eũ eſtiarẽt. Eadẽ hora duct⁹ eſt
ſpũs ei⁹ ad lõ pẽaꝝ. Vbi ſuper
puteũ igneo opclo tectuꝫ reſi
dere oſpexit ipm p̃ncipẽ tenebr
rũ. Interi int ceteãs aĩas adu
ct⁹ ẽ abb̃ Corueye quẽ ille m
tũ ſalutãs cũ calice igneo pocu
lũ ſulphureũ ei miſtrauit. Qui
cũ bibiſſꝫ amoto opculo miſſ⁹
ẽ in puteũ. Peregn⁹ v̇o cũ an li
mĩa inferlia ſtarꝫ ⁊ talia videdo
tremerꝫ. Dyabol⁹ fortit clama
uit. Adducite eciã m dñm illũ
q̃ foris ſtat qui ſero veſtem pe
regriacõis ſue p vio exponẽdo

Schisma Othonis et Philippi Caesarum capit A° 1197. usque in an. 1208. Sed A° 1189 factus est Corbeiensis 19 abbas Corbeiensis. et A° 1198 Coloniae fuit. A° 1208 obiit et successit ei annis 6 Dietmarus. Itaque abbas ille tempore schismatis mortuus est Widekindus Abbas A° 1208. obiit. vide Kleinsorgium Ad An. 1232. et notas Gelenij ad S. S. Engelberti vitam A° 1698.

inebriat⁹ eſt. Quo audito pe
grin⁹ ad angelū dñi q̄ eū ad
duxerat reſpiciēs ꝓmiſit ꝙ nū
ꝙ̄ inebriaret᷑ dūmodo illa ho
ra de imīnēti ꝑiculo liberaret eū
Qui mox ad ſe reuſus dictā ho
rā notauit rediēs qȝ in terrā ſu
am eodē tpe predictū abbatē
obiiſſe ꝯgnouit. Ego eundē ab
batē Colonie vidi. Eratqȝ ho
mo valde ſecularis magis ſe cō
formans militi ꝙ̄ monacho.
Apollonī⁹. Qui hic dediti ſūt
ebrietati puto ꝙ ī inferno ma
le potētur. Ceſari⁹. De hoc
aliud tibi referā exemplū.

In dyoceſi Colonieñ Ca. xli.
ſi non ꝓcul a Colonia miles q̄
dā erat noīe Rudinger⁹ ſic to
tus dedit⁹ vino: vt diūſarū vil
larū dedicacōes tm̄ ꝓpter bona
vina freq̄ntaret. Hic cū infirma
tus moritur⁹ eſſet filiā eū roga
uit vt infra triginta dies ſibi
appareret. Quo rn̄dēte. hoc faciā
ſi potero expirauit. Poſt mor
tē vero filie ꝑ viſū apparēs ait.
Ecce pn̄s ſū ſic poſtulaſti pōe
bat ei vas puū ⁊ fictile qđ vul
go cruſelinū dicit᷑ ſeu notatur
in manu ſua in q̄li in tabnis po
tare ſolebat. Dicēte filia pater
q̄d ē in vaſe illo? Rn̄dit potus
me⁹ ex pice ⁊ ſulphure ꝯfectus
Sēp ex illo bibo nec eū epota
re valeo. Sicqȝ diſparuit. Et ſta
tī intellexit puella tā ex ꝑcedēti
vita ꝙ̄ ex pena modicā vel nul
lā eſſe ſpē ſaluacōis ei⁹. Vinū
q̄dem hic blāde ingredit᷑ ſȝ no
uiſſime mordebit vt coluber.
Apollonī⁹. Hoc in p̄dicto ab
bate ꝙ̄ in Rudigero ipletū cō
ſidero. Ceſari⁹. Sclauinia
ꝑegrini q̄ eundē abbē ī ꝑeniſ
vidit viſionē ſatiſ mirabilē ad
memoriā m̄ reducit. Ca. xlij.

Ante illos tp̄s q̊ occiſus ē 1202
Conrad⁹ epūs Hildinſhe
imēſis ꝑegrin⁹ q̄dam in villa q̄
dā moriēs ſclauiniā ſuā ſacer
ti legauit aīam ſuā illi cōmēdās
Quā veſtē ſacerdos q̄dem ſuſce
pit ſȝ de aīa modicū curauit.
Serui vero ſiue pueri noctibȝ
ſe illa tegebāt. Nō multo poſt
idē ſacerdos in ordine nr̄o fc̄us
ē nouici⁹. Nocte q̄dam in dormi
torio iacēs ⁊ dormiēs ꝑ viſiōe
rapt⁹ ē ad loca penarꝝ. In q̄bȝ
maxim⁹ erat demonū occurſus
⁊ occurſus. Alij aīas adduce
bāt Alij adductas ſuſcipiebāt
Alij ſuſceptas tormētis debitiſ
īmittebāt. Magnus illic erat
clamor ⁊ tumult⁹ gemitus et
planct⁹. Interim p̄dictus epi
ſcop⁹ clauſtris infernalib⁹ p̄
ſentat᷑ ſȝ princeps tenebrarū vo
ce lugubri p̄ſentātes ſic affat᷑

Reducite reducite illũ nõ eni̅z
noſter eſt innocẽter occiſus ẽ
Sacerdos talia vidẽs ⁊ pauẽs
Poſt oſtiu̅z ſe occultauit. Vi
dẽs dyabolus p̃dictã in angu
lo quodã ſclauinã dixit. Cu
ius eſt veſtis illa? Rñderũt ſac̃
dotis illius qui ſtat poſt oſtiũ
Quã cum a quodã pegrino in
elemoſina recepiſſ3. nihil bñfi
cij aĩe illius impẽdit. Ad qđ
dyabol9 valde occupati ſum9
Expediam9 nos ſtati3 ab illo.
Tolleſq3 veſtẽ quaſi in fetidũ
atq3 bulliens lixiuu3 intinxit
De qua cũ faciẽ ⁊ collũ ſacerdo
tis pcuſſiſſ3 ille excitatu9 fortit̃
clamauit. Adiuuate. adiuua
te. Quẽ cũ ſigno vocis cõpeſce
rent. Rñdit. En morior. En in
cendor. Tũc ſurgẽtes inuene
rũt caput eius totũ inuſtu3. ſic
q3 in infirmitoriũ deportauerũt
ſemiuiuũ. Nullã eni̅ fecerat de
eadem negligẽtia confeſſionẽ.
Apolloni9 Valde terrere de
bet hec viſio illos q̃ multas ha
bẽt eccleſias ⁊ mlt̃as q̊tidie re
cipiũt elemoſinas ⁊ nõ deſer
uiũt. Ceſarius Neq3 nos ſi
ne timore eſſe debem9. hijs er
go que triſtitie ſunt omiſſis.
Veniam9 ad p̃ima patrie ce
leſtis. Ca. xliij.

In mõaſterio ſanctimonialiũ
qđ Deytkirche dicit̃ qđ in Bu̅
nenſi ciuitate ſitu3 eſt. abbatiſſa
q̃dam fuit noie Irmẽdrudis.
Erat eni̅ virgo corpe. amatrix
ymo in domo eadẽ repatrix di
ſciplie ⁊ totius norma iuſtitie
Cũ vero moritura eſſet paſſio
nem dñi corã ſe legi faciebat ⁊
cũ ventũ fuiſſet ad locũ illũ In
manus tuas comẽdo ſpũm meũ
ex multa pietate cordis hec ver
ba q̃ ei vltima fuerunt dixit. O
amãtiſſime virorũ. Statimq3
agonizans cũ Chriſto ⁊ in ma
nus Chriſti ſpũm emiſit. Que
cũ poſt mortẽ beate Aczellime
appruiſſet ⁊ illa de ſtatu eius
ſciſcitaret̃. Rñdit. Stati in ip
ſa hora qñ aĩa mea egreſſa ẽ
de corpe fuit ante deu3. Et illa.
Quare ſoror nõ apparuiſti mi
p hos triginta dies? Rñdit ab
batiſſa. Ego fui in gloria ⁊ tu
circa reliq̃as ſanctaꝝ virginũ
vndecĩ miliũ eãs occupata nec
te volui ipedire. Cui9 ſepultu
ra cuidã ſorori diu anq̃ͣ abba
tiſſa efficeret̃ preonſa eſt De
alia ſiquidẽ domo ꝓpter religi
oſitatẽ ab epiſcopo Philippo
aſſũpta fuerat eratq3 ſoror Ce
ſarij mõchi noſtri: quõdã ab
bati9 Prumiẽſis. Ca. xliiij.

Hec Aczelina habebat qñ
dã ſpiritualem ſororẽ in

cō gregacōe vnice dilcā; Que cū
moritura eēt. Rogata eſt a btā
aczellia ut ſibi p9 mortē appe
ret. qđ et fecit. Nā cū die q̄dam
ſtarz in orōne aczellina. ſoror
defūcta appns ei in ſpa ignea.
ſciſcitāti de ſuo ſtatu vſicl'o da
uitico rn̄t di. Sicut audiui9. ſic
vidi9 in cītate dn̄i v̄tutū. in cīta
te dei nri et c̄. Nihil aliud loq̄n̄s
ocul' ei9 ſb̄tracta ē ¶ Appollo
ni9 Satis breuit'. ſatiſq3 pleīt'
tā ſuū p̄miū. q̄ ſupne ciuitatis
glia3 oñt. ¶ Ceſari9. Cū mor
tu9 eēt btē meorie dđ. mōchus
clauſtreſ cui9 vita ſignis et v
tutib3 valde extitit illuſtris. Da
ta ē p dcē aczellme vna ex tuni
cis eius. Quā cū pꝓter viri ſan
cti amorē veneraret̄ur valde ille
quadā die ei apparēs dixit. bō
ſoror tunica mea nō ē tibi ncc̄ā
ria. ſ3 quidā pctōr conūſus ē i
clauſtro Geradus noīe cog
nomēto waſhart. illi des eam.
Qđ et fecit. Sciēs hoc frat' ei9
carlis Fredericus mōch9 nr̄. p
tē ſibi dari petiuit ex eade3 tuni
ca. Quā ille p mediū ſcidens p
tē ſibi retinuit reliquā fri tranſ
miſit. Per quā plurime ſanita
tes apđ nos pfecte ſunt. Cum
q̄nta celeritate iuſtoꝝ aīe ce
los penetrent adhuc alio tibi
pandam exēplo. ¶ Ca. xlv.

Monach9 q̄dā ordis nri.
alteri cuidā mōcho ſibi fa
miliari poſt mortē apparens in
gloria mlta cū de ſtatu ſuo re
q̄reretur. Rn̄dit. Nūq̄ ſagitta
de arcu emiſſa tā cito volare po
tuit ad locu3 deſtinatū. q̄ cito
aīa mea de corpe egreſſa fuit
an̄ deū. Nec mirꝫ. Quadragita
eīn āńis xp̄o in ordine fuerat.
ad inſtar ſagitte multos ſalu
briter vulnerans exēplo recte
conūſionis. p̄nis ſb̄leuatus cō
tēplacōnis. In ſagitta tria ſūt
lignū. p̄ne. ferrū. In ligno pꝓ
ter fructū. exprimitur boni ope
ris plenitudo. p p̄enas. geīna.
id eſt dei et pxi dilectō In ferro
qđ acutum eſt extrema ꝯpun
ctio. ¶ Nota q̄ ſagitta nō re
cte ducitur. niſi ſit pennata. ne
q3 puenire poteſt ad locum de
ſtinatū. Sic anima eciam ſi fu
erit innumeris operibus bonis
ideſt de genere bonoꝝ. Bn̄ de
corata. et ferro acutiſſimi dolo
ris timore pctōꝝ affecta nūq̄
tam ſine alis caritatis ad locū
pueniet eterne quietis De hoc
loco Dauid dicit in pſalmo.
Quis mihi dabit p̄enas ſicut
columbe. et volabo et requieſ
cam. ¶ Appollonius. Sepe
in ſpē columbe iuſtoru3 anime
leguntur celos penetraſſe.

¶ Ceſarius Verum dicis. nam et
vnū exēplū recēciori tpe geſtū
de hoc tibi referā. ¶ Ca. xlvi.
IN ciuitate Bunenſi que
dam īcluſa erat habitās
religioſa ſatis atqꝫ deuo̅. Hec
cū nocte quadā rimulis celle
ſue ſplendorē īmitti cnerꝫ: et
diē eē putarꝫ territa ꝓpt' horas
nō dū d cās ſurrexit. feneſtrā v̄
ſus cimiteriū apuit. et ecce iux̄
caput ſepulchri cuiuſdā ſcola
laris recent' illic ſepl'ti. miri de
coris feminā ſtaē cōſpexit. Glo
ria corpis eius candē lucē crea
uerat ſtabat et colūba niuea ſu
p tumulū: quā illa rapiens mi
ſit in ſinū ſuū Incluſa vero licꝫ
iā itelligerꝫ que eēt tn̄ cū reue
rēcia q̄ nā forꝫ requiſiuit. Cui
illa. Ego ſum mat' Chriſti. ⁊
animā ſcolaris huiꝰ qui vere
martir eſt tollere veni. Reuera
ſcolares ſi innocēter viuūt. et
libenter diſcūt. martires ſunt
Qꝫ ſi poſtea artes doctas in ca
ritate maxime in dei ſeruicio ex
cuerint. magnā ex hoc merce
dem cōſequētur de hoc audias
exēplū. ¶ Ca. xlvii.
IN Arnſberg monaſte
rio ordinis p̄monſtr' tēp
ſicut audiui a quodā ſacerdo
te eiꝰ dē cōgregacōis. ſcriptor
quidā erat Richardus nomie

Vide Fastos sacros Gelenij 30. Dec.

āglicꝰ nacōne. Hic plurimos
libros in eodē cenobio manu
ꝓpria cōſcripſerat. mercedē ſui
laboris p̄ſtolans in celꝰ. Hic cū
fuiſſꝫ defunctus et in loco nota
bili ſepultus poſt viginti an
nos tūba eius apta manꝰ eiꝰ
dextera tā integra tā viuida eſt
repta. ac ſi recent' de corpore
animato fuiſſꝫ p̄ſciſa. Reliq̄ ca
ro in puluerē redacta fuit. In
teſtimoniū tāti miraculi manꝰ
eadē vſqꝫ hodie in monaſterio
reſeruatur. Hec erat manꝰ huiꝰ
ſcriptoris p̄nata. Id eſt opus
eiꝰ caritate iformatū. ¶ Apol
loiꝰ. Satis deꝰ oſt̄ī inſtrum̄
to: q̄ta fuerit mercedis laboris i celo
Ceſariꝰ Audi aliud. ca. xlviii.
MAgiſter Petrus cantor
Pariſienſ. verbo. voto et
exēplo plurēs edificauerat. Hic
in Fōtenella domo ordinis no
ſtri factus eſt nouicius. ⁊ infra
ānū pbacōis defūctꝰ ē et in ca
pl'o ſepultus. Cūqꝫ poſtea ne
ceſſitate edificior corpus eius
eēt trāſferēdū apto ſepulchro
tā magnus et tā ſuauiſſimꝰ ex
illo odor efferbuit. vt nares ō
niū illius fragrācia reficerent.
Odor ille ſignū erat eximie eiꝰ
doctrine. cuius mercedē recepe
rat in celo. Quantū vero gratie
q̄tumve glorie doctores ſiue

p̄dicatores post hāc vitā me
reātur ſbſequēs ſmo declarat.
1217 SAcerdoti cuidā Ca.xlix.
ordis pmōſtratēſ in hac
q̄ mō fuit expeditione p̄ceptū
erat con̄ ſarracenos crucē p̄di
care. Cūqȝ in ip̄a p̄dicacōe cor
pali moleſtia tactus hoiem de
ponēt cuidā ſocio ſuo p9 mor
tē apparuit. Quē cū ille interro
gaſſȝ quō haberet vel ſi aliq̄d
moleſtie moriēs ptuliſſet? Rn̄
dit. Videbat̄ mihi pena mea
ſatis longa. Cūqȝ morerer nō
niſi demones cir̄ me vidi q̄ ani
mā egredientē ceperūt abdu
cere. Ex q̄bȝ vnus dixit nūq̄ᵽ be
ne ſeruaſti pfeſſionē tuā neqȝ
obedientiā abb̄i tuo pmiſſam
Et ſubiūxit ſtati alter: nūq̄ᵽ p̄
dicaſti ſincere dn̄m tuū. id ē g̃
tis. Et intellexi ſtatī accuſante
oſciētia qꝛ vterqȝ verū dixiſſet
Cūqȝ in hūc modū diuerſi di
ūſa con̄ me ꝓponerēt ꝛ ego iā
poſit9 fuiſſeȝ in deſpatiōe eo qꝛ
non eſſȝ q̄ p me rn̄deret marie
cum circūſpitiēs neqȝ beatā dei
geītricē neqȝ aliquē angeloꝝ
ſiue alioꝝ ſāctoꝝ vidiſſem: ec
ce xp̄s adueniēs manu tenuit
me dicēs Seq̄re me qꝛ tu p̄di
caſti me. Mox turba ōis ſpi
tuū illoꝝ immūdoꝝ diſpuit ad
iſtar fumi ꝛ ego xp̄m ſecut9 ſū
ad gloriā nullā ei aliā penā ex
cepto illo t'rore paſſ9 ſū. Hijs
etiā q̄ libent' orāt refērā exēplū
ſatis in cētuū. Ca.l.
QUuis q̄daȝ Colonien̄ he
bat illā oſuetudīnē vt q̄
tiēs ſolus eſſȝ ſp oraret. Eundo
ad eccām ſiue redeūdo vel in cu
ria ſua deābulādo āgelicā max
ime rūmabat ſalutacōnē. Qui
cū mortu9 eſſȝ cuidā nepti ſue
in hītu ſplēdido apparebat. In
q̄ maxie tn̄ in caligis ꝛ i calceis
ſcp̄tū erat pto tū verſicul9 Aue
Maria grā plena ꝛc. Qui vt
dixi eundē verſiculū deābulādo
freq̄ntauerat cruribȝ ei9 ꝛ pedi
b9 crebri9 inſcp̄tus apparebat
Ex hijs q̄ dicta ſūt colligit' qꝛ
ſic de9 ſcōȝ q̄litatē ꝛ mod̄ puit
peccatū ita remūerat ꝛ meritū
maxie in illl' mēbris oñdēs ſig
nū glē p q̄ illa meret'. Apol
lonī9. Vn̄ eſt qꝛ hūana natū
ra tn̄tū abhorrȝ mortē cū tn̄ta
ſit ei a deo glā p̄pata? Ceſa
rius. Ipē rex glē Ihs xp̄s de9 ꝛ
hō i tn̄ ſcōm ſēſualitatē mortē
abhorruit vt timore illius ſan
guinē ſudaret. Aīa naturalit'
appetit eſſe in corpe nec poteſt
ab illo ſepari ſine magna acer
bitate. Capi.li.
ANte hoc quadriennium 1218
cū prior cuidā de ordine

regulariū in q̄dā curte mōſte
rij fui hoſpites collegiſſʒ ⁊ iam
menſa eſſʒ preparata· ipe tn̄to ſo
pore cepit affici: ut niſi ocius dor
miret moreretur· Qui cū in lecto
ſe rclinaſſʒ· mox quidā eius cō
uerſus q̄ alteri grā gie p̄erat dor
mitanti affuit· dicēs· Dn̄e cū li
cēcia vr̄a vado· Et ille q̄ vadis?
Rn̄t cōuerſus· Ad deū vado qr
mortuus ſū in hac hora· Et p̄or
Cū multi pfcī viri timeāt p pur
gatoriū· Quid ē qr tu tā abſo
lute dicis te ſtatī eē iturū ad de
um? Ad qđ ille rn̄t· Hēbā cōn
ſuetudinē ut quociēs tranſirem
corā crucifixo hāc dicerē oracō
nē· Dn̄e p illā amaritudinē quā
ſuſtinuiſti xp̄e me in cruce· maxi
me· qn̄ anima tua egreſſa ē de
corpe tuo· miſerē anime mee in
egreſſu ſuo· Et exaudiuit orō
nē meā dn̄s· meiqʒ miſertus ē·
Et dixit p̄or· quō fuit tibi mori
enti? Rn̄t videbatur m̄i i agonia
qr totus mūdus eſſʒ lapis vnus
⁊ p̄mēt pectus meū· ¶ Appol
lonius· Verba hʒ conuſi ill' cō
cordāt· qui dicūt nullā penam
in hoc mūdo amariorē ſepacōe
corpis ⁊ aīe ¶ Ceſarius· Sicu
ti alibi dixi· de icertis nō audeo
iudicare· Scio enī qr viri pfcī
xp̄e vitā futurā qnqʒ valde ar
denter deſiderant mortē·

¶ Capitulum·lij·

Tres iuuenes de ciuitate bū
nenſi cōuerſiōis grā ad no Vide Me-
uū caſtrū· domū ordinis nri ve nolog.
nientes· ōnes ibidē recepti ſūt· Ex Cisterci-
q̄bus vnus Theodericus alter enſe
Butherus· tercius vocabatur Si 30. Aug.
gerus· Prioē mortuo Butherus
reminiſcēs ſue pegrinacōis ⁊
ſupne btītudinis· ad quā ſuū
comitē iā vocatū crediderat· q̄ti
die ad illius tumulū fleuit· Quē cū
die q̄dā vox de ſepulchro hijs
verbis allocuta ē· cōſolare frater
cōſolare· qr cicius venies ad me
Cuius vultū cum abbas triſtē cer
nēt· ⁊ triſticie cāʒ ab eo req̄rēt
⁊ ille dicē renuerit· vix ab eo q̄
dcā ſūt extorq̄re potuit paucis
diebʒ elapſis p̄ibʒ vt puto The
oderici adiutus ⁊ ip̄e vocatus ē
illi cōiūctus in celo· cui p⁹ mltis
lacrimis ut dcm̄ ē aſſociai deſide
rauit i mōdo· hec a Sigero bū Vide 5
ne recitata ſunt· ¶ Appollonius Junij
Puto qr merces iuſtoꝝ multa
ſit in celo ¶ Ceſarius Hoc tibi
oſndā in ſeq̄nti caplo· ¶ ca·liij

Monuſius quidā ordinis
nigri an̄ paucos ānos de
functus ē· die q̄dā duobʒ mōa
chis cenobij ſui in cōclaui ſedē
tibʒ ille oſtio latenter aperto
ingreſſus ē ad eos· Quo viſo
cū terrerent' ſcientes eū mortuū

Ait ille Cognoſcitis ne me: R̄n
dentibꝫ ill'. Bn̄ te cognoſcim⁹
tu es tal' frater noſter. ceperūt
eū interrogare de ſtatu q̄rūdā
aīaꝝ. Quos ille de ſingul' ex
pediuit dicens q̄ſdā eē male q̄ſ
dam valde male. quaſdā eciā
bn̄. quaſdā valde bn̄. Que cū
eciā īt'rogaſſent de griſeis mō
chis. R̄ndit. Premiū illoꝝ ma
ximū ē et lucēt ſicut ſol ī regno
celoꝝ. Hec mihi relata ſunt. a
quodam abbe nigri ordinis.
Appollōi⁹. Huic viſiōi con
cordat. qd' dictū ē ſupius in di
ſti. vij. ca. lx°. Vbi ordo noſter
ſub mātello btē dei genitricis
ꝯgregatus ē. Ceſari⁹ Verū
dicis. Appollōi⁹. Qz iuſtis ꝑ
ꝓmiſſū ē a dn̄o. Fulgebūt iu
ſti ſicut ſol in regno p̄ris eorū
neſcio vtrū intelligēdū ſit de cor
pe vel de anima Ceſari⁹ Cor
pa electoꝝ poſt reſurrectōēz lu
cebūt. ut credim⁹ ſicut ſol nō
ſicut mō lucet ſed ſicut luxit an̄
lapſum. Hoc ē ſeptēplicit' tm̄
ut mō teſte Yſaya. Et erit ait
lux lune. ut lux ſolis et lux ſolis
ſeptēpliciter ut lux ſeptē dieꝝ
Anima vero multo pl⁹ lucebit
q̄p corp⁹. Appollōi⁹. Clari
tatē corpm vellē mihi aliquo
exēplo ꝓbari. Ceſari⁹. Ve
rū taceā de trāſfiguracōe dn̄ica

Ubi Benedictini olim Nigri, hic Cistercienses Grisei dicti sunt.

corpis ī ferram tibi exēplum qd'
nup audiui Ca. liiij
Magiſter quidā Pariſien̄
infirmatus cū de gloꝛificacōne
corpm cogitarē et heſitās ī cor
de ſuo dicerē q̄uo poterit eē. ut
corpa iſta fictilia et putrida lu
cere poſſint in futuro ſicut ſol.
ad pedes ſuos quos de opimē
to erexerat reſpexit. Et ecce tan
tus ſplēdoꝛ de ill' exiuit. ut ocu
li eius reuberati eos ītueri neq̄
rent Moxq3 ad ſe reuerſus grās
egit xp̄o cui⁹ v̄tute an̄q̄ moreē
tur. ad fidē reſurrectōis redu
ct⁹ eſt. Appollōi⁹. Quō po
terūt oculi tm̄ fulgorē ſuſtinē.
Ceſari⁹ Vt dicit Aug⁹. lon
ge erūt tūc alterius potētie q̄p
mō nā et ipſi gloꝛificabūtur.
Dum ſc̄e recor Cap. lv.
dacōis dn̄s Dauid mōa
chus clauſtrenſ̄ adhuc eēt ī
corpe ſepe ſedēs in labore in ipm
globū ſolarē irreuberatis ocu
lis ad īſtar aquile reſpexit h⁹
rei teſtes ſunt ſenioꝛes nr̄i. qui
ea q̄ dicta ſunt ſepius viderūt.
Si. n. de⁹ tantā virtutē tribu
it oculis infirmis. q̄d hoc mira
ris de oculis gloꝛificatis. Ap
pollōi⁹. Dic q̄ſo. que erit glia
corpm vel q̄ gloꝛia aiaꝝ Ce
ſari⁹ Vtriuſq3 hoīs glia nob̄
inexplicabil' eſt. Cap. lvi.

In nouiſſimō die vt dicit apoſto
lus om̄es reſurgemꝰ ſꝫ nō om
nes immutabim̄. Soli electi
imutabūtur: p glorificationē
vtriuſqꝫ hōis. Gloria corpis
ꝯſiſtit in q̄tuor dotibus. id eſt
in ſubtilitate. claritate. immor̄
litate. agilitate. Quatuor erūt
dotes corpis: vt om̄is eius na
tura glorificet̄. Corpus cōſtat
ex q̄tuor ꝯplexiōibꝫ. id eſt ſan
guine. colera melancolia. fleg
mate. que cū quatuor elem̄tis
ꝯcordāt. Sanguis cō cordat
cūꝫ aere. colera cū igne. melan
colia cū terra. flegma cū aqua
Eſt adhuc alia horū cum eta
tibus ⁊ tempibꝫ cō cordantia
q̄ huic loco nō eſt neceſſaria.
Quicq̄d enī corpus humanū
habet de aere trāſibit in ſubtili
tatē qḋ de igne in claritatē. qḋ
de terra ī immortalitatē. qḋ de
aqua in agilitatē. De hijs q̄tu
or dotibꝰ ſcriptū eſt Fulgebūt
iuſti: ⁊ tanq̄ ſcintille in arun
dineto diſcurrēt. Fulgebūt ec
ce claritas ⁊ tanq̄ ſcintille ecce
ſbtilitas Nihil ſubtiliꝰ ſcītilla
In arūdineto diſcurrēt ecce agi
litas. diſcurſus agilitatē exp̄
mit. Per hoc qḋ ſeq̄tur ⁊ reg
nabūt in eternū: exprimit̄ im
mortalitas vel ipaſſibilitas. Do
tes vero aīe ſunt. agnitio. di
lectio. fruitio. Aīa beata deum
agnoſcet. agnitū diliget. frue
tur dilecto. Poſt reſurrectiōē
generalē ſeptenarius iſte trini
tati pſonarū iunget̄ ⁊ felix tūc
ille denarius electis repromiſ
ſus pficietur. Erit tamē ī diſpi
claritate par gaudiū vt ait Au
guſtinꝰ. qḋ nō eſt itelligēdū
de affectōne cordiū. ſꝫ de rebus
de quibꝫ gaudet̄. Vnuſquiſqꝫ
ibi gaudebit de gloria alterius
Qꝫ dotes debeant inequales eē
dicit apoſtolꝰ Sicut inq̄t ſtel
la a ſtella differt ī claritate. ita
erit ⁊ reſurrectio mortuorum.
Apolloniꝰ De die iudicij vel
lē nūc aliq̄d certificari Ceſa
rius De die illo nemo ſcit qr di
es dn̄i ſicut fur in nocte id eſt ī
opiate ⁊ improuiſe ita veniet.
Apolloniꝰ. Vbi erit iudici
um? Ceſarius. Sup vallē
Ioſaphat in aere Apolloni
us. Quot erūt ordies in iudi
tio? Ceſariꝰ Quatuor. Qui
dam vt ſūme boni iudicabūt:
⁊ ſaluabuntur ſūme mali ſine
iuditio dānabunt̄ mediocrit̄
boni iudicabūtur ⁊ ſaluabūt̄
mediocrit̄ mali iudicabūtur:
⁊ dānabuntur. Apolloniꝰ
In qua forma appārebit Chri
ſtus? Ceſariꝰ In forma hu
mānibꝫ apparebit ſꝫ glorificata.

Apollonius Exhibebit omnī
bus eundē vultū. Cesarius
No. Bonis appebit mitis mā
lis terribil' hoc tibi ondam p
exemplū. Ca. lvij.
1220 Irca hoc biennīū sacdos
qdam mortu9 est in Bri
sikevilla dyocesis Coloniēsis
De ordine tēplarioꝝ nomie
Ernolph9 vir satis religiosus
Que de illo dicturus sum ipsē
mihi ore suo nō semel. ſꝫ sepi9
recitauit. Cū adhuc puer esſꝫ
ī domo matertere sue infirma
tus sacrā omunionē suscepit.
Et cū se inungi peterꝫ qbusdaꝫ
dissuadētibus dilatū est. sicqꝫ
sine eodē sacramēto expirauit
Affuit et āgelus dñi qui dixit
Male actū ē cū puero isto eo
ꝙ sine sacra inunctōe obierit.
Et inunxit cū iam tn̄ aīa egre
diēte. Egressam vero dn̄o vul
tui pn̄tauit. Quē vultū puer
qsi p velamē ɔtemplabat' eiqꝫ
seuerus valde videbat'. Et ecce
mox dyabol9 affuit. Qui cum
puerū accusare vellet nec cām
inueniret ait ad deū. Dn̄e puer
iste obulū germano suo fura
bat'. Nec vnq̄ꝫ inde egit penitē
ciā. Iustus es et iuste iudicare
debes. Non dimittes reatū qꝫ
non restituit ablatū Cui dn̄s
rn̄dit. Velles vt pro tantillo
puerū hunc damnareꝫ. Mea
iustitia nō est absqꝫ misericor
dia. Supplicātibus pro aīa
viginti q̄tuor seniorib9 qui in
circuitu sedis erāt culpa remit
titur moxqꝫ ad preceptū dei de
ducta ī puteū igneū proiecta
est. In quo tantā penam ptu
lit: vt postea verbis explicare
nequirꝫ. Post horā ab angelo
a quo missa fuerat extracta iu
presentata est. Cuius faciem
tūc amoto velamine perspicue
vidit tantam familiaritatē io
cunditatē atqꝫ dulcedinē pu
ero exhibens vt eam deoscula
ri potuisset si voluisset. Et cum
ante culpā in humana forma
Christū vidisset. post purga
toriū in diuinitate eundem me
ruit contēplari. Iuxta quē vi
dit gloriosā eius genitricē in
solio splēdido residentem et in
circuitu eoꝝ multitudinem an
geloꝝ patriarcharū prophe
tarū apostoloꝝ martirum cō
fessorum virginū alioꝝqꝫ iu
storum. Dyabolus vero timēs
animā pdere ait ad deū. Bonū
est vt reducat' ad corpus vt ā
plius adhuc tibi seruiat. Cui
dn̄s rn̄dit. Hoc nō dicis ꝓpt'
eius salutē ſꝫ ꝓpter tuā neq̄tiā
Speras enī ꝙ p corpus peccā
do cedere possit in ptem tuam.

data tū ſentēcia anima corpi
reſtituitur· Mirātibus cūctis
qui aderāt· qꝫ p ſigna que in
puero viderūt: verbis eius cre
dere cōpulſi ſunt· Puer vero cū
amore: cū timore pene patriā
ſuā deſerens: cōuerſionis grā
ad quādā domum ordinis no
ſtri venit Cui9 deſideriū cum
ouerſus homo neqꝫ ac ſupb9:
qui hoſpicio p̄eāt cognouiſſꝫ
eo audiente ſic ait Videte quā
do tales Barſiones monachi
ſunt effecti: ſtati volūt eē domi
ni nři· In cuius verbis adeo pu
er ſcādaliſat9 eſt· ut a ꝓpoſito
reſiliret· ⁊ ad ordinē tēplario
rū ſe trāſferret· Apollonius.
Multe viſiones de cōſūmacōe
ſcl'i quotidie recitātur: neſcio
ſi eis fides ſit adhibēda· Ce
ſarius· Quia de aduētu Anti
chriſti ⁊ conſummacione ſcl'i
mlti ſūt decepti· que de eis au
diui ſcribē nolui· Forte p̄ mo
nō forte ꝓpter orationes ſcō
rum iudicij tēpus differtꝰ ſicut
ex ſeqnti viſiōe colligitꝰ ·lviij·
In claraualle ſacerdos q̄
dā eſt Wilhelmus noie
cuius mēciōe feci in diſtinctōe
octaua·ca· quadrageſimono
nō· Huic diuinitus multa re
1222 lantꝰ· Anno ſiquidē p̄nti cū in
oratione ſtaret· factus in exceſ
ſu mentis· raptus eſt ad tribu
nal Chriſti· Ad cui9 dexterā ā
gelū cū tuba ſtare conſpexit·
Quem Chriſtus clara voce cū
ctis celeſtis patrie exercitibus
audientibus ſic allocutus eſt·
Bucina Quod cū fcūm fuiſſꝫ tam
valida erat vox eiuſdē tube vt
totus mūdus quaſi foliū de ar
bore tremere videretꝰ· Cui cū
ſecūdo diceret Bucina ad huc
ſemel· Mater miſericordie vir
go Maria ſciēs mūdū ſi denuo
bucinarꝫ cōſummari· ceteris ſā
ctis tacentibus ſurgens ad pe
des filij ꝓcidit· ⁊ vt ſētēciā dif
ferrꝫ· mūdoqꝫ parcerꝫ cū inſtā
cia mlta ſupplicauit Cui xp̄c
rn̄dit· Mater mūdus in tā ma
ligno iā poſitus eſt: ⁊ ſic quo
tidie me ſuis peccatis irritat vt
vel ſētēciā ſuſpendere· vel homi
ni parcē merto non debeam·
Non ſolū laycí· ſꝫ etiā clerici· ⁊
monachi vias ſuas prſus cor
ruperūt· ⁊ me de die in diē offē
dūt Tūc illa Parce dilcē fili mi
⁊ ſi nō ꝓpter illos· ſaltē ꝓpter
amicos meos· Perſonas ordi
nis Ciſterciens vt ſe preparēt
Abbtes nři hoc anno de capi
tulo generali reuertētes· nob
iſta retulerūt· Apollonius.
Quantū ex hac viſione colli
go valde malis ꝓdeſt iuſtorū

cohabitacō ¶ Ceſarius Si de
ēē iuſti fuiſſent in ſodomis dn̄s
multitudini pepciſſ; ¶ Apollo
nius Viſio hec concordat mira
culo. capituli ſecundi ſeptime
diſtinctionis. Vbi ymago dei
genitricis ſudaſſe dicitur: timo
re imminentis iudicij. ¶ Ceſa
rius Diē iudicij ēē in ianuis. t
remotus p loca. et alia ſigna
de quib9 ſupra dictū eſt decla
rant Sz valde cōſolatur qz ſal
uator hijs fieri incipientibus
iuſtos ām̄onet dicens Leuate
capita veſtra. i. exhilarate cor
da qz appropinquat redēpcio
veſtra. ¶ Capitulum. lviiij.

Eſtimemus ergo ingre
di in ciuitatem illam. in
qua nulli ſunt terremotus nl
li gemitus vel ſuſpiria. ſz dei laus
aſſidua. In qua nulla pericula
ſz ſecuritas firma in qua nō eſt
mortalitas. ſz vita eterna. In
qua rācor nullus. diſcordia nl
la. ſz pax plena. In qua nullus
eſurit. nullus ſitit. qz ſacietas
illic pfectiſſima. Quatuor hec
bona in tribus verſiculis cple
ta cōprehendit dicens. Lauda
Iheruſalem dn̄m. lauda deum
tuum Syon. Lauda corde lau
da ore Quare? Quoniā confor
tauit ſeras portaꝝ tuarum. Ec
ce ſecuritas. Bn̄dixit filijs tuis
in te. Ecce immortalitas In dex
tera illius longitudo dieꝝ. Qui
poſuit fines tuos pacem. Ecce
pax et cōcordia Et adipe frumēti
faciat te. Ecce ſacietas De gau
dio ciuiū huiꝰ bt̄e ciuitatis i alio
loco idē dicit pſalmiſta Sicut
letanciū: omniū habitacō eſt i te Cō
plectit breuit' qd lōgis ſmoni
bus explicari n̄ poterat. Nō eni
eſt leticia qlis hic agit'. vbi de fi
lioꝝ ſuſcepcōe letamr vel de mu
nere diuitiaꝝ vel honoꝝ gratulamur
Qd igit' explicari n̄ potuit. ſup
ta qlicūqz ſilitudie dixit vt po
tuit. Sic letanciū inqt. i. vere leta
ciū vt ſit expſſio veritatis et non
nota ſilitudinis. vt ibi tanqz vni
geniti a patre. i. vere vnigeniti.
Iſtorū letanciū ſeptiformis eſt
actio. Viuunt vita inſinibili.
ſapiūt archana dei. amant deū
et proximum. laudant quod
oculus non vidit. quia ſunt
inuiſibilia. et quod auris non
audiuit quia ſunt in pace qui
etiſſima. nec in cor hominis aſ
cēdit. quia ſunt incōphenſibili
a. Gaudēt gaudio ineffabili.
veloces ſūt et ſecuri. Beati ſunt
illi qui illuc ducēte dn̄o puenī
ūt. Vbi ois cogitacō vincit' et
cūcta deſideria ſuperant'. Vbi tlis
felicitas accipit' q nulla cōniri
etate perdatur. ¶ Apollonius.

¶ De pena ⁊ glia mortuoꝝ

Miſeri ſūt: qui ad tantā leticiam nō ſuſpirant. ¶ Ceſarius Quia dyalogo nr̄o finis̄ imponēdus eſt: ſimil' Chriſtum quī ōis cōſūmacōis finis eſt depcemur: vt ea q̄ tua interrogacōe ſiue mea rn̄ſione cōfecta ſunt: legētib⁹ necnō ⁊ audiētib⁹ ad meritū pficiāt. vt ſic edificatō primoꝝ: noſtroꝝ fruct⁹ fiat laboꝝ. Quod nob̄ pſtare dignetur ipē de quo loq̄mur: dn̄s noſter Jheſus Chriſt⁹: mundi redēptor: electorum cōfrater: rex angeloꝝ: ⁊ vt breuiter cōcludā: vita. merces. et leticia oīm ſctoꝝ: cui cū patre et ſpiritu ſcto ſit laus. honor. ⁊ imperiū p infinita ſecula ſeculoꝝ Amen

¶ Duodecime diſtinctiōis dyalogi miraculorum Ceſarij Ciſterciēſ mōchi: et p cōſequēs tocius dyalogi finis eſt feliciť

¶ DEO GRATIAS.

Modicis exigui ſtilus autorem reticiſcens
Ingero in medium: veluti noua verbula ſpargens.
Sicut mitis amor terat aſpa: mitius illa
Corrigat: ac mores addat nota vera ſalubres.

finit

Superbia auaritia Luxuria

Sunt dlia dona meri: restringuere fauces